

Ke stažení ZDARMA od 16. června 2018

eCanis.cz

06/2018

*Hlas v tónině ogara – polský ogar
Nebezpečí pro psy číhá i ve vodě!
Organizace a selekce v chovu psů
Selekce okem veterináře i chovatelů
Stopujeme přesně!*

Stafordšírský bulteriér

Vyšlechtěn v ohnivě peci a zocelen v arénách...

eCanis.cz

on-line na www.eCanis.cz

Milí čtenáři,

prázdniny nám již pomalu klepou na dveře a my přinášíme červnové číslo opět doslova nabitě informacemi a články se zajímavými tématy. Nově, pro ty co si ještě nestihli všimnout, jsme ve spolupráci s firmou VAFO Praha, s. r. o., renomovaným výrobcem krmiva BRIT spustili soutěž o chutné salámky BRIT Premium Sausage. Zapojit se můžete velmi snadno a přímo z hlavní stránky našeho magazínu. Ale pozor! O atraktivní ceny u nás nyní můžete soutěžit každý měsíc.

Pojďme však k tomu, co nás čeká v tomto čísle. Jak již obálka časopisu eCanis napovídá, tentokrát se budeme věnovat plemeni stafordšírský bulteriér. Naprosto skvělý a detailně propracovaný portrét pro vás sestavil dlouholetý a zkušený chovatel Martin Říha. Už samotné jeho jméno je jistou zárukou kvality. Na našem webu se pak ještě budeme samostatně zabývat i rozsáhlou historií stafbulů, a tak si nezapomeňte 17. června otevřít naše stránky. Určitě nebudete litovat.

A co nás ještě čeká? Do rubriky méně známých plemen jsme tentokrát zařadili polského ogara – lovecké plemeno, které je opravdu velice výjimečné zejména svým hlasovým rozsahem. Nenechte si tedy ujít poutavé povídání s Ing. Kateřinou Skálovou. Čím dál tím více se vám, našim čtenářům líbí anketa chovatelů, ve které se vždy věnujeme různorodým tématům. Tentokrát je to téma pro chov opravdu důležité. Zeptali jsme se dvou dlouholetých chovatelů, co si myslí o selekci na větší množství dědičných onemocnění. Nakonec touto problematikou se zabývá i Ing. Luděk Novák ve svém odborném článku, stejně jako MVDr. Lucie Veselá nám toto téma osvětlí z pohledu veterinářky.

Nezapomínejme ani na naše oblíbené seriály. V rámci první pomoci se budeme věnovat aktuálnímu ročnímu období a probereme si možná nebezpečí, které na naše psy číhají ve vodě. Po menší odmlce zde máme opět canisterapii a společně zavítáme do zařízení ke klientům s mentálním postižením. Chybět samozřejmě nebude ani stopování, kde se mimo jiné dozvíme, jak vyžrát na všudypřítomné mravence. Naše psí kadeřnice vám zase vysvětlí, které psy můžeme stříhat a u kterých to naopak není vhodné. A od příštího čísla se můžete těšit na nový seriál o dogdancingu, a tím pádem si nyní můžete ještě přečíst úvodní rozhovor s jeho autorkou Markétou Kunckovou.

Věříme, že i toto číslo se vám bude líbit. Nezapomeňte také každý den navštívit naše webové (www.ecanis.cz) a facebookové stránky, kde najdete vždy něco nového, psát nám tam do diskuzí, zasílat své podněty, nápady a třeba i vaše příběhy se psy do redakce (redakce@ecanis.cz). Samozřejmě budeme rádi i za sdílení článků na vaše osobní i skupinové profily. Budeme se těšit na spolupráci.

Přejeme vám krásné léto, prima prázdniny a pohodovou dovolenou.

Za redakční tým

Iveta Panýrková
panyrkova@ecanis.cz

FOTO NA TITULNÍ STRÁNCE

CWCh. Bazooka Brenneke

nar. 19. 7. 2013

o. Xanto z Hambalek Busin
m. Bacardi Baboo Eso Bonatom

majitel, chovatel a autor fotografie - Martin
Říha

Obsah čísla 6/2018

2 Úvodník

Plemena

4 Vyšlechtěn v ohnivé peci a zocelen v arénách... / Martin Říha

11 Hlas v tónině ogara... / Iveta Panýrková

16 Kdo je kdo?

Chov

18 Chovatelé, co říkáte? „Je v čistokrevném chovu selekce na dědičná onemocnění správnou cestou?“

20 Organizace a selekce v chovu psů / Ing. Luděk Novák

Rozhovory

23 Se psy v krvi jsem se narodila! / Michaela Weidnerová

První pomoc

26 Nebezpečí pro psy číhá i ve vodě! / Kateřina Šponarová

Pachové práce

27 Stopujeme přesně – 8. díl / Kateřina Houšková

Veterina

30 Využití genetických testů na dědičná onemocnění ve veterinární medicíně a chovu čistokrevných psů / MVDr. Lucie Veselá

Péče o psa

34 Jaké pejsky vlastně můžeme stříhat? / Jarmila Kašparová

Canisterapie

36 Pojdme jinam! / Zdenka Prokešová

Útulky

38 Moje štěstí Darinka aneb Galgo hlídací / Jana Kristková

Tiráž

Vyšlechtěn v ohnivé peci a zocelen v arénách...

Stafordšírský bulteriér je velmi moderním a oblíbeným plemenem. Co mu to přineslo, či naopak vzalo, se dozvíme v poutavě a profesionálně zpracovaném profilu, a to od nikoho jiného než od opravdového znalce plemene pana Martina Říhy. Ale nejen to. Portrét je doslova „napěchovaný“ zajímavými informacemi, které jste jistě ani nevěděli. Ostatně posuďte sami...

Tvrdá a zajímavá historie...

Bull and Terrier „Dustman“ na obraze z roku 1804, představuje typ raného křížení buldoka se staroanglickým teriérem. U této ilustrace je v dobovém časopise *The Sporting Magazine* z roku 1812 uvedeno, že jde o velmi slavného a talentovaného zápasnického psa, který představuje ideální typ plemene určeného k zápasu.

Touha sledovat zápas provází lidstvo již od jeho prvopočátku. Zprvu byl člověk, stejně jako dnes většina lidoopů, pouze zúčastněným divákem souboje dvou samců o vedení tlupy, doprovázející toto zápolení vzrušenými výkřiky a ustrašenými gesty. Po postupném vývoji lidstva a domestikaci zvířat začala být ve veliké oblibě kratochvíle lovů a zvířecích zápasů. V Evropě již od antických dob diváci spíše dychtili po krvavých ukázkách z lovu a krutých bojích zvířat mezi sebou i s lidmi. A tak, dle hesla *Panem et circencis* – chléb a hry, se v arénách odehrávala lovecká „jotka“, kdy římské váleční psi zvaní *Canis Pugnax* napadali ve smečkách slony, opice, osly, jeleny, lvy, tygry a dokonce i křesťany.

Čím více se však tato zábava stávala populární, tím více se dostávaly zápasy mezi nižší šlechtou, která si už nemohla dovolit stavět honosné arény, živit smečky velkých psů, ani kupovat drahá exotická zvířata a začala k tomuto využívat dostupnější a levnější býky či medvědy přivázané k velikému kameni na rozlehlém prostranství. Tímto dala základy nejen zábavě zvané *Bull Baiting* a *Bear Baiting*, ale také novému směru v chovu psů.

Kresba *Bull Baitingu* z roku 1820. Býk přivázaný ke stromu či kameni, napadán buldoky, byl velikou zábavou nižší šlechty a měšťanstva.

Na některých místech ve Velké Británii jsou takové kameny k vidění ještě dnes. I u nás se pod názvem štvance pořádaly velkolepé, krvavé ukázky lovů, kdy tito psi bojovali s býky, jeleny, kanci, osly a vlky, aby předvedli měšťanům jaký lov se psy vlastně je. V Praze byl k tomuto určen ostrov na Vltavě, který dodnes nese jméno po této krvavé kratochvíli Pražanů. Je to ostrov Štvance. Už koncem 16. století se zde konaly závody ve střelbě „ku ptáku“, tj. na sádrové holuby. Nedlouho nato zde byla vystavěna dřevěná aréna, v níž se na sv. Josefa, při oslavách jara, konaly divoké hrátky. Levá strana amfiteátru byla vyhrazena pro prostý lid, vpravo sedávali měšťané, lóže uprostřed byly vyhrazeny šlechtě. Do arény byla vpouštěna různá zvěř: vlci, býci a jeleni, aby pak byla „od psů uštvána“.

«Pes byl vyšlechtěn v „ohnivé peci“,
byl zocelen v arénách pro souboje,
byl objektem ohavných krutostí
a vkusu směrem k barbarské zábavě mas,
které se nazývali sportem.»

(Tom Homer o historii stafordšířského bulteriéra)

Chov v českých zemích

První zmínka o stafordšířském bulteriérovi v tehdejším Československu pochází z roku 1954 a nachází se v knize Františka Horáka *Plemenné standardy užitkových psů*. Horák jej zde sice nazývá *Staffordshire Terrier*, avšak dle fotografie a uvedených velikostí se jedná o stafordšířského bulteriéra. Horák k němu mimo jiné uvádí: „Celkový vzhled — *staffordshire terrier* je hladkosrstý pes, který má na svou velikost působit dojmem velké síly. Ačkoli je svalnatý, má mít dvě nezbytné vlastnosti, velmi důležité pro toto plemeno, a to čilost a mrštnost. Výška: asi 44 – 48 cm. Váha: u psa 123/4 až 171/4 kg, u feny 11 až 151/2 kg.“

Stafordšířský bulteriér z knihy Františka Horáka, *Plemenné standardy užitkových psů*, z roku 1954.

Prvním importovaným stafordšířským bulteriérem do tehdejšího Československa byla roku 1989 fena *Devil Moor's Gloucester*, která bohužel nebyla v chovu nikdy využita. Mgr. Zdeněk Haloun však uvádí, že první dovezenou fenou byla *Local Heroi All Ablaze*. Až druhá fena *Alice vom Crownhill* dovezená z Německa byla jednou ze zakladatelek chovu SBT v tehdejší ČSFR.

Prvními importéry SBT do Čech byli vesměs zkušení chovatelé anglických bulteriérů. Proto se také v úplných začátcích plemeno přidružilo do klubu chovatelů anglických bulteriérů.

Později dovezl Mgr. Haloun a ostatní chovatelé z Belgie fenku *Quickstep off Lanaca Staffs* a psa *Gamefire's Quarellbox*. Potomci těchto SBT se prosadili do chovu v Německu, Rakousku, Slovensku, Maďarsku a Rusku (*Iron Staff Jarys, Nefelin Jarys, Euro Jarys, Lee Jarys, Lisa Jarys, Karo Jarys*). U nás pak zejména *Kim Jarys* a *Noger Jarys*.

Dnes existuje v ČR samostatný chovatelský klub, který sdružuje přes osmdesát chovatelských stanic a má přes pět set členů.

Celkový vzhled plemene

Stafordšířský bulteriér je, což odpovídá jeho historii vzniku, původně zápasnickým psem. To je i dnes vyjádřeno také v jeho celé tělesné stavbě. Můžeme ho nejlépe srovnat se silným lehkým atletem, který v sobě sjednocuje vysokou míru síly a rychlosti. Krátká tvrdá srst nevyžadující zvláštní péči, jeho klidná povaha a vrozená láska k dětem z něj dělají příjemného domácího společníka. Stafbul je střední statný pes lehce obdélníkového formátu a silných končetin. Suché mocné svalstvo musí zřetelně vystupovat pod kůží. Pohyby jsou živé, chůze pevná, avšak pružná, krok volný a prostorný, držení těla pyšné a urozené. Hlava propůjčuje stafbulovi jemu vlastní ráz, musí být v dobrém poměru k tělu,

především nesmí být příliš lehká ani těžká. Při celkovém posouzení je v první řadě nutno brát v úvahu, že jednotlivé části těla jsou v odpovídajícím vzájemném poměru a dobře odpovídají jejich použitelnosti.

Z malého psiho gladiátora se stal všestranný domácí mazlíček

Velká obliba stafordširského bulteriéra, a to nejen v Británii, vyplývá z toho, že tento prakticky bezproblémový veselý pes s pevnými nervy, má velmi otevřenou povahu. Za svoji, možná krátkou etapu historie, od prvního setkání milovníků tohoto plemene v hostinci Old Cross Guns, prošel dlouhou cestu přeměny z malého psiho gladiátora na všestranného domácího miláčka.

Mnoho generací žili tito psi v těsném kontaktu s dělnickými rodinami v malých domcích, proto museli být snášenliví ke všem členům početné rodiny za všech okolností. Pes, který byl třeba jen trochu nespolehlivý vůči lidem, v žádném případě nedostal druhou šanci. Takový rychlý silný a navíc nespolehlivý pes by mohl představovat opravdovou hrozbu. Z tohoto důvodu, jakmile nějaký pes projevil třeba jen náznak agresivity vůči člověku, byl okamžitě z chovu i rodiny odstraněn. Surová eliminace jedinců agresivních vůči lidem způsobila, že se stafbulové stali milujícími psy, opravdu věrnými svému majiteli. Jejich úlohou bylo postavit se v jámě proti druhým psům, nikdy nebyli používáni a učeni k útoku a napadání lidí.

Jejich vztah k člověku se dědil od psiho pokolení k pokolení při vzájemném soužití, čehož výsledkem je pes výjimečné povahy. Není pochyb, že zápasnická minulost hraje ve formování stafordširského bulteriéra důležitou úlohu. Nejen v tom, že byl bojeschopný, ale také, že v tom čase se doslova kalil jeho báječný charakter, ohromná odvaha, vytrvalost a přátelský vztah k lidem. Během zápasu byl pes v psychicky vypjatých situacích a dovolil, aby se ho dotýkali cizí lidé a po litém boji v jámě si musel nechat ošetřit rány. Některé bylo třeba šít a vyčistit a to vše bez anestetik. Pes, který by v tomto prostředí a za těchto podmínek lidí napadal, neměl žádnou šanci na přežití. Jeho klidná povaha, pokud není vydrážděn, spolu se statečností a věrností, z něho dělá dokonalého všestranně využitelného psa. Je třeba však upozornit na jednu výhradu. Také tento pes potřebuje důslednou výchovu a říká se o něm, že je učenlivý. Ale byl dlouho, pravděpodobně až příliš dlouho, zápasníkem v aréně a na to jistě ještě nezapomněl. Znalec stafbulů W. M. Morley zná toto plemeno z třicetileté zkušenosti. Varuje: „V protikladu ke svému přístupu k lidem je stafordširský bulteriér vůči jiným psům nesnášenlivý. Pokud jsou stejně velcí nebo větší, často se gentleman s vynikajícími mravy změnil ve válečný stroj, který je schopen všeho. Stafbul není ve skutečnosti zlomyslný. Ani zpravidla nevyhledává spory, ale je vždy připraven k boji. Zůstává pro nás hádankou.“

S důsledností nejdále se dojde

Jestliže se dostatečně využije socializační fáze, stane se snášenlivým k ostatním zvířatům, včetně psů. Avšak je zapotřebí mít stále na paměti jeho sílu i neochotu podřizovat se jiným, klidně několikrát větším psům a nenechávat zbytečně zacházet setkání s jinými psy do vypjatých situací. Také se v něm nesmí již od útlého mládí podporovat žádná agrese, takoví psi jsou potom rádi vztekli, protože za to byli jako štěňátka obdivováni. Při výchově stafbula musí člověk uplatňovat autoritu vůdce smečky, a pak bude mít v domě skutečně výborného a neobyčejně roztomilého psa. S důslednou výchovou tohoto psa je nutné začít ihned ve štěněčím věku. Výchova nesmí být tvrdá a je nutné se vyvarovat nepřiměřených trestů. Toto může vést k naprostému psychickému rozkladu psa a ke ztrátě důvěry. Obvykle stačí vyhubovat nebo rukou lehce plácnout přes zadek.

Tento pes se poměrně dobře učí, ale někdy má trochu „delší vedení“!

A proto často nepochopí, že provedl něco nesprávného, za co byl potrestán a trpí tím, že se na něj jeho pán zlobí. Nepotřebuje proto nějak mnoho trestat – stačí jen vyčítavé vyhubování, které dá dostatečně najevo, jak se věci mají. Po takovémto trestu obvykle vyvalí své kulaté oči, chrochtá a snaží se všemožně pánovi omluvit. S fyzickými tresty u tohoto plemene napácháte více škody než užitku.

Ve štěněčím věku je stafbul velice činorodý a potřebuje mnoho pozornosti. Štěňata mají vždy velmi „napilno“ a mnoho stafbulíků je stále aktivních a hravých až do zralého středního věku (5 – 6 let), proto zapadnou velmi dobře do rodin, které s nimi sdílejí volný čas a jsou ochotny své aktivity svému psovi přizpůsobit.

Pokud plánujete pořídit si stafbula „k baráku na zahradu“, poohlédněte se raději po jiném plemeni. Stafbul potřebuje být s vámi doma a mít vás kdykoliv pro sebe. Dlouhodobý pobyt ve venkovní prostředí mu v zimním období může způsobit vážné zdravotní potíže a navíc, odkázat jej na několik měsíců v roce k životu venku, byť v zateplené boudě, je krutostí. Doma se stafbul chová velice klidně a po většinu dne leží v pelišku a pozoruje dění v domácnosti. Ožívá jen při zacinkání vodítka, zašustění pytlíku, nebo vrznutí lednice. Je trpělivý a respektuje místo, které mu pán vyhradil k pobytu, nejlépe gauč.

«Pro absenci svého hlídacího pudu jej nechává klidným i dění mimo byt a není uštěkaný. Právě pro tyto vlastnosti je to ideální společník i do panelákového bytu.»

Na jiné psy pozor!

Ve vztahu k ostatním zvířatům, jsou-li k tomuto stafordšírští bulteriéri od štěněte vedení, většinou nebývá problém se soužitím. Avšak bývají dosti problémoví ve vztahu k ostatním, většinou cizím psům převážně stejného pohlaví. I při sebelepší výchově se může občas stát, že váš stafbul při snaze hrát si s jiným psem svým projevem druhého psa zaskočí nebo vystraší.

Stafordšírští bulteriéri se většinou do všeho vrhají velmi energicky, tedy i do her s jinými psy nastupují napružení, s ocasem nahoru zatočeným a s velikou razancí.

Většinou se tedy tento hravým stafbulíkem „napadený“ pes začne bránit, což váš stafík bere skoro nechápavě jako útok na sebe a podle jeho povahy a síly nervů buď uskočí a o psa dál nejeví zájem nebo jeho útok vezme jako výzvu ke rvačce, která většinu plemen bulteriérů velmi baví.

Nezapomínejte však, že se v tomto případě musíte chovat zodpovědněji, než ostatní majitelé psů. Proto se snažte rvačkám pro dobrou pověst stafordširských bulteriérů předcházet. Vhodné je tedy nejprve nechat psy seznámit na vodítku v „čenicové“ vzdálenosti a při sebemenším náznaku chuti na rvačku od společného venčení raději upustit a předejít tak poranění vašeho nebo cizího psa.

Je také krajně nevhodné nasadit při venčení svému stafbulovi košík a myslet si, že jej nemusíme mít dále pod bedlivým dozorem. Takový pes je jednak velice zranitelný, protože se nemůže bránit, ale také nenecháme svého stafíka, aby třeba někde za keřem, mimo váš dohled, zatloukal malého pudlíka náhubkem do země.

„Psí chůvička“

Stafordširský bulteriér uspokojí každého člověka, který by rád vlastnil „pořádného psa“, ale nemá podmínky pro držení vzrůstem velkého plemene. Tento pes je, ač ne velikostí, velký svým srdcem. Zatímco se nemusí vždy snášet s jinými psy, je velice fixován na lidi jako takové a i z tohoto důvodu se mu dostalo přezdívky Baby Sitter Dog či Nanny Dog, prostě taková „psí chůvička“.

„Ferda“ staford – práce všeho druhu...

Stafordširský bulteriér je poměrně dobře cvičitelný s výbornou povahou, motivací a navíc disponuje

nadprůměrným fyzickým fondem. Stafordširský bulteriér je odvážný, rychlý a s dobrou pamětí. Díky těmto vlastnostem je naprosto ideálním pro nejrůznější druhy aktivit. I když samozřejmě nedosahuje takových výsledků jako specializovaná plemena psů, můžeme s ním stejně dobře lovit, nebo je používat ke sportovnímu výcviku.

Mnoho stafordširských bulteriérů pečuje o nemocné jako canisterapeutičtí psi, vyhledávají zraněné, mohou nám dělat společnost při mnoha musherských sportech, nebo pomoci zažívat pocity vítězství při mnohých speciálních disciplínách bull sportů.

Je však třeba vždy přihlídnout k jeho fyzickým dispozicím, abychom našemu pejskovi zvolenou aktivitou spíše neuškodili. Je proto třeba dbát zásady přiměřenosti a vždy na ni pamatovat.

« Česká republika drží v pracovním využití stafordširského bulteriéra pomyslný primát.

Jinde ve světě nejsou jedinci tohoto plemene s vrcholovými zkouškami IPO či lovecké kynologie zastoupeni v takovém počtu, jako právě v ČR. »

Nenáročnost je krédem plemene

Staffordšírský bulteriér je velmi nenáročný na péči o srst, mimo pravidelné vyčesávání nepotřebuje jeho srst žádnou pozornost, má dobrou samočistící schopnost a ani při pohybu psa v hustém podrostu na ní neutkvívá žádný bordel ani sníh. Před výstavou stačí psa přetřít navlhčeným hadrem a otřít ospalky. Někdy se jim upravuje ocas zastříhovááním chlupů, ale není to v žádném případě nutností. Někteří jedinci trpí na přerůstání drápů, které je nutno aspoň jedenkrát do měsíce ostříhat. Při pohybu v prašném prostředí mohou trpět na výtok z očí, je vhodné oči proplachovat očními kapkami.

Opět jsme to my lidé...

Staffordšírský bulteriér začíná v poslední době, díky své popularitě a neuvážlivému komerčnímu chovu, trpět na nejrůznější alergie a kožní onemocnění. Celkově se jinak jedná o poměrně zdravé plemeno, proto je nutné pečlivě vybírat, z jakého spojení si štěně pořizujeme.

V chovu jsou kontrolovány zvláště dvě nemoci, dědičná katarakta (HC) a organické acidurie (L2Hga), které se u staffordšírského bulteriéra dědí jako autozomálně recesivní onemocnění. V rámci organizace Animal Health Trust byly vyvinuty testy pro identifikaci obou příslušných mutací. Znamená to, že vzorek DNA jedince plemene staffordšírský bulteriér může být analyzován, aby se zjistilo, zda se u psa obě tyto mutace/onemocnění nevyskytují, zda je jejich nositelem nebo zda je jimi postižen. Dostupnost obou těchto testů je pro chovatele staffordšírských bulteriérů velkým přínosem, neboť jim umožní vybírat v rámci chovatelských programů jedince s ohledem na tyto specifické mutace a snížit tak výskyt obou mutovaných genů v budoucích generacích.

Chov u nás v současnosti

Chov staffbula zastřešuje v ČR jediný klub, Staffordshire Bull Terrier Club Czech (www.staffbull.cz). Do chovu může být zařazen pouze jedinec, který na dvou CAC výstavách, z nichž jedna musí být klubová nebo speciální, pořádaná v České republice, obdrží známku výborný nebo velmi dobrý. Dále musí chovní jedinci odpovídat požadavkům standardu. Do chovu může být zařazen pouze jedinec s úplným nůžkovým skusem a s korektním postavením špičáků, bez anomálie ocasu, který není agresivní nebo bázlivý. Pro zařazení do chovu platí výstavní ocenění zapsané v průkazu původu, nebo v jeho příloze. Pro zařazení do chovu platí výstavní ocenění získané minimálně ve věku dvanáct měsíců. Dále je k uchovnění podmínkou DNA profil jedince.

Pro koho se hodí a ke komu raději ne?

Staffbul není vhodný pro prchlivé, nervózní a netrpělivé lidi, ani pro lidi tvrdé, bezcitné a agresivní, kteří chtějí všechno pokud možno hned. Nehodí se pro lidi, kteří si chtějí jen upevňovat své ego a skrze svého psa dokazovat svému okolí, jak jsou dobří a neodolatelní. Pro ně se ostatně nehodí žádný pes. Budou totiž zklamáni. Staffbul to nechápe, a proto takového člověka nedokáže dobře reprezentovat. Vždy udělá nějakou pitomost, za kterou se bude takovýto člověk stydět a bude psa nepřiměřeně trestat.

Text: Martin Říha
Foto: archiv autora

Z důvodu velikosti obsahu byl článek pro tuto verzi zkrácen. V plném rozsahu vyjde na www.ecanis.cz ve dnech 16.6 a 17.6.

Věděli jste, že...?

Staffordšírský bulteriér je jedním z mála plemen na světě, které má svůj emblém, jedná se o stylizovaný uzol. Tento znak je ale především symbolem hrabství Stafford, často nazývaný Stafford Knot. Ten se poprvé objevil již ve 14. století na erbech jako rodinný symbol a později na policejních helmách a ostatních oficiálních materiálech hrabství Stafford. Znakem plemene se stal až mnohem později, přibližně před sto lety.

Hrabství Stafford bylo dříve důležitou průmyslovou oblastí zvanou Black Country, ve které se nacházely mimo oceláren a skláren také uhelné doly. Horníci zde pracovali ve stísněných a nebezpečných štolách, kde často pro nedostatek kyslíku ztráceli vědomí, a „díky“ všudypřítomnému metanu hrozil každou chvíli i zával. Vzhledem k tomuto nebezpečí se navzájem jistili provazem, přivázaným k opasku právě tímto uzlem. Tento uzol se tak stal znakem jistoty a spolehlivosti.

Stafford Knot je tedy příznačným znakem našeho plemene nejen pro kraj jeho původu, ale také pro jeho povahu, která právě jistotu a spolehlivost představuje. Právě staffordšírský bulteriér má jako jediné plemeno na světě ve svém standardu u povahy, že je **ABSOLUTNĚ SPOLEHLIVÝ**.

Made in Staffordshire

- Země původu: Velká Británie
- Skupina FCI: III. skupina FCI - teriéři, sekce 3 teriéři typu bull
- Celkový vzhled: Hladkosrstý, dobře vyvážený a na svou velikost velmi silný pes. Svalnatý, aktivní a pohyblivý.
- Barva: Červená, plavá, bílá, černá nebo modrá, nebo kterákoli z těchto barev s bílou. Žíhaná všech odstínů nebo žíhaná s bílou. Černá s pálením nebo játrová barva je vysoce nežádoucí.
- Výška: 35,56 – 40,64 cm
- Váha: psi 12,71 – 17,25 kg, feny 10,89 – 15,43 kg
- Kontakt: Zastřešujícím klubem pro plemeno je Staffordshire Bull Terrier Club Czech (www.staffbull.cz).
- Standard: č. 76 naleznete na www.ecanis.cz

Hlas v tónině polského ogara

O polských ogarech si budeme povídat s Ing. Kateřinou Skalovou Pantoflíčkovou, která je majitelkou chovné feny Czapla Zgrane Muzykanty a plemeni polský ogar naprosto propadla. Nejenže nám plemeno nádherně popsala, ale prozradila o něm i mnoho zajímavostí.

Kateřino, proč právě plemeno tak málo známé?

Po zkušenostech s chovem jinak báječných slovenských kopovů jsme pro požadavky naší lovecké praxe hledali větší plemeno honičů s klidnějším způsobem práce a menším akčním rádiem. Vhodné jak pro naháňky, tak pro barvářskou práci a náročné dosledy černé a vysoké zvěře. Současně byla požadována i vhodnost využití jako rodinného psa. Plemeno mne oslovilo svým neotřelým vzhledem, klidným temperamentem, milou povahou a nenáročností.

Není to ale obrovskou nevýhodou mít doma takové plemeno, které je sice skvělé, ale zájem u nás o něj není až tak velký?

Naopak. Orientujeme se už několik let spíše na zahraniční zákazníky, kteří mají o ve své zemi raritní plemena zájem, a jsou ochotni pro své vysněné štěně cestovat mnoho stovek kilometrů. Spíše mne jako chovatele trápí fakt, že drtivá většina nových majitelů v budoucnu neuvažuje o využití svého psa v chovu. To je pro takto málo početné plemeno špatná situace.

Pojďte nám ale něco povědět o vašich dvou fenách? A plánujete nějaký vrh?

Naše feny jsou matka se svou dcerou z prvního vrhu. Starší je občas využívána v naší myslivecké praxi a je asi jedinou aktivní chovnou fenou v ČR. Jedná se o import z Polska a jde o jedince s chovatelsky zajímavým původem. Fena pochází z programu na osvěžení krve a je potomkem psa Pala NN. V rodokmenu se nachází i legendární Lowna NN. Její šestnáctiměsíční dcera po exteriérově velmi kvalitním psu Jarowit Lesne Skarby je připravována na účast na výstavách. Po jejich úspěšném absolvování bude uchovněna a dále využívána v chovu u naší stanici. Prozatím získala velmi dobré hodnocení na oblastní výstavě ve třídě dorostu. Další vrhy jsou plánovány koncem léta 2018, respektive na jaře 2019.

Do budoucna uvažuji o pořízení chovného psa a určitě budu pokračovat s chovem i v dalších letech. Velice ráda bych přispěla k rozšíření tohoto báječného, ale bohužel tak málo známého plemene, a pomohla mu získat více popularity, kterou si jistě zaslouží.

A o to se právě pokusíme tímto článkem, prozradte nám, jakou má toto plemeno historii?

Ogar je prastaré polské plemeno. První zmínky o lovu s těmito psy v Polsku byly nalezeny v kronice z 11. století sepsané autorem jménem Gallus Anonymus. V kronikách ze 14. století jsou zmínky o ogarech chovaných výhradně pro královský lov. Svůj původ odvozují od svatohubertského psa, který byl křížen s místními tatarskými (kostromskými) honiči na území dnešního Polska, Litvy a Běloruska. Jsou tak blízce příbuzní např. s dnešními bladhoundy, obě plemena si byla ještě na počátku 19. století dosti podobná. První zmínka o ogarech v polské literatuře je v knize o hospodářství Piotra Krescentyna „Księgi o gospodarstwie“ vydané v Krakově roku 1549, dále v básni Tomásze Bielawského „Myśliwiec“ z roku 1595. Také Mikolaj Rej v „Żywocie człowieka poczciwego“ z roku 1568 se zmiňuje o těchto psech. V roce 1608 bylo vydáno první vědecké pojednání věnované ogarům „O psach gończych i myśliwie z nimi“ hraběte Jana Ostoróga, které bylo v roce 1618 publikováno v plném znění pod titulem „Myślistwo z ogary“.

E. H. Landseer: *Sleeping bloodhound* (1835) – podobnost ogara s anglickým bladhoundem byla ještě v 19. století nápadná.

Četla jsem, že to byli psi oblíbení šlechtou. Je to pravda?

Ano, až do 18. století byli ogaři na území Polska velmi populární. Jako psi lovečtí byli chováni výhradně šlechtou. Anexe Polska Ruskem přinesla spolu s úpadkem šlechtického stavu i omezení jejich chovu. Následné útrapy Polska za druhé světové války a nástup komunismu přivedly plemeno na pokraj zániku. Četného křížení a nedostatečně promyšlený chov vedl k tomu, že již na území Polska nebyl žádný čistokrevný ogar. O obnovení rasy se zasloužilo několik nadšenců. Plukovník Pawlusiewicz soustředil všechny psy odpovídajícího exteriéru do záchranného chovu. V roce 1959 plukovník Piotr Kartawik z Litvy přivezl psa a dvě feny (Burzana, Zorku a Czitu) a založil chovatelskou stanici „Z Kresów“.

Juliusz Kossak: Kozák s ogarem a sokolem

V tak malé chovné základně se často využívá příbuzenská plemenitba, která si však s sebou něco nese. Jak to bylo zde?

Úzká chovná základna při obnovení rasy v polovině minulého století s sebou od počátku nesla nutnost užívání příbuzenské plemenitby, často velmi blízké. Aby chovatelé zabránili výskytu inbreedingové deprese se všemi jejími negativními projevy, bylo nutné hledat možnosti osvěžení krve. Do chovu byli zařazováni vybraní psi a feny fenotypově odpovídající standardu, kteří ale nebyli čistokrevnými ogary. Do plemenné knihy byli zapsáni pod jménem bez názvu chovatelské stanice, avšak s přívlastkem NN. Nejznámější jsou např. Lowna NN, Pala NN nebo Zagraj NN.

S podobným záměrem byl v roce 2010 v Polsku schválen šlechtitelský plán pro chov meziplemenných kříženců polského ogara a black and tan coonhounda – tzv. coogarů. K založení chovu těchto kříženců bylo použito tři fen polského ogara a psa plemene black and tan coonhound Genesis Man in the Moon. Osmnáct potomků z tohoto spojení bylo zaregistrováno do plemenné knihy

T. Ajdukiewicz: Na lovu

a budou dále používáni v chovu ogarů. Mohou skládat zkoušky loveckých psů, nesmí se ale zúčastňovat výstav. Coogaři s plným třígeneračním původem budou po pozitivním posouzení zapisováni jako čistokrevní polští ogaři.

Obal z Kresów – z chovu plk. Kartawika, nar. 1963. Jeden ze zakladatelů plemene a také příklad úzké příbuzenské plemenitby (potomek dvou sourozenců po Burzanovi z Czity)

Velmi zajímavá historie a jak to vypadá u nás v Čechách, asi to nebude žádná sláva, že?

Ačkoliv jde o plemeno našich severních sousedů, je ogar v ČR raritním plemenem. V naší plemenné knize byly dosud zaregistrovány necelé tři desítky těchto psů. Většina importů byla znamenána až v posledních letech, chov nemá na našem území žádnou tradici, vrhy jsou zcela ojedinělé.

A jak tedy vypadá chov u nás v současnosti?

Chov je v ČR organizován prostřednictvím Klubu chovatelů honičů při ČMKJ, kde je zapsáno několik chovných jedinců. V posledních letech byly registrovány i dva vrhy, a to v roce 2009 a 2017.

Vzhledem k tomu, že je zde snaha o rozšíření populace, jsou chovné podmínky nastaveny tak, aby se v chovu mohlo uplatnit co nejvíce jedinců.

Podmínky zápisu do chovu pro psa i fenu:

- výstava: výborná anebo velmi dobrá, a to ve věku min. 12 měsíců v den výstavy,
- dobrovolná zkouška z výkonu BZH nebo ZH
- doporučen rentgen na DKK

Ve své domovině navíc musí psi před zařazením do chovu absolovovat poměrně náročnou zkoušku psychické odolnosti.

*Jarowit Lesne Skarby
chovný pes, BOB, CAC, CACIB. Maj. David Humpál,
Písek. Foto majitel.*

Popište nám, jak má polský ogar vypadat.

Polský ogar je středně velký pes. Vyzařuje z něj síla a vytrvalost. Pes měří v kohoutku 56 až 65 cm, fena 55 až 60 cm. Pes váží 25 až 32 kg, fena 20 až 26 kg. Hlava působí těžším dojmem. Oči jsou tmavě hnědé s jasem a jemným pohledem. Uši jsou dlouhé, zkroucené, blízko u hlavy. Krk je silný, lalok odstává a je velmi zvrásněný. Srst má velmi hustou podsadu. Zbarvení je tříslové až do skořicova, což je velmi ceněno. Uši jsou o něco tmavší. Tělo je zbarveno tmavě šedě až černě. Obvyklý je výskyt bílých znaků na hrudi a na tlapkách.

Jakou mají povahu?

Ogar potřebuje být v kontaktu s člověkem, miluje svou rodinu a je velmi přátelský k dětem. Toleruje ostatní psy a zvířata v domácnosti. Není to sice svou podstatou hlídací pes, ale jeho vzrůst a mohutnost budí respekt. Jeho klidná a vyrovnaná povaha mu umožňuje dokonalou adaptaci podmínkám, v nichž žije. Na procházkách má rád volnost, ale nezatoulá se, protože se znamenitě orientuje v terénu.

*Ardo, Ariel z Vítkovické hájovny
štěňata z vrhu 2017 z chovatelské stanice „z Vítkovické
hájovny“ po Jarowit Lesne Skarby .*

Foto K. Skalová

A jak náročný je na výchovu a socializaci?

Jako ostatní plemena honičů má jistou dávku tvrdohlavosti a samostatnosti, takže to není pes, který by svého pána bezpodmínečně poslouchal. Na druhou stranu díky vrozené ochotě spolupracovat s člověkem a dobrosrdečné povaze je poměrně snadno cvičitelný, zvláště je-li pozitivně motivován. Při výchově je třeba dbát na poklidnou atmosféru, protože je velmi citlivý na tón hlasu a nechá se snadno odradit unáhlenými reakcemi.

Ptát se vyloženě k čemu se pes hodí, když se jedná o lovecké plemeno, není asi zrovna správné. Ale povězte nám něco o jeho loveckých vlohách?

Polský ogar je pes lovecký. Je typický svou soustředěnou prací s nízkým nosem. Při lovu je pomalejší než jiní honiči, ale o to více důkladný, zodpovědný a vzhledem k jeho vynikajícímu čichu ze stopy zřídka kdy schází, drží ji velmi pevně a hlasitě. Honí pomalým cvalem a při práci si neustále ověřuje svého pána, takže se nestane, aby se ztratil, což je dáno na jednu stranu příkladnou orientací v terénu (i neznámém), a na stranu

druhou úzkou vazbou na svého pána. Není to pes vyloženě smečkový, od cizích psů si drží odstup i při lovu a zvláštností je to, že nejlépe pracuje v páru, kdy dva ogaři snadno zastaví a i několik hodin hlasem podrží velkého divočáka. Nejde bezhlavě do kontaktu se zvěří a málokdy se stane, že je při lovu poraněn. Používán je při lovu černé a vysoké zvěře, lišek, zajíců a dokonce i pro vyhánění kachen z rákosových porostů. V současné době naráží využití ogarů v myslivosti na legislativní omezení pro používání psů s kohoutkovou výškou nad 56 cm jako honičů. Jeho práce se tak v našich podmínkách omezila na dohledávky a dosled poraněné černé a vysoké zvěře. Jeho poklidná povaha a výborný čich však z něj činí plemeno ideální i pro barvářskou práci, při které se svými schopnostmi vyrovná specializovaným plemenům.

Avšak i v Polsku, kde jsou jeho lovecké přednosti známé a žádané, se dnes ogar většinou chová jako pes společenský. Pro svou mírumilovnou a ochotnou povahu je ve své domovině využíván také v canisterapii a jako asistenční pes. Vrozenou vytrvalost a pohyblivost uplatní i při agilitty a caniscrossu. Vynikající čich, klid při práci, ochotu spolupracovat a klimatickou a psychickou odolnost by bylo jistě možné s úspěchem využít i ve služební kynologii a u záchranných složek, kde by mohl v budoucnu najít velké uplatnění.

Pro koho se tedy krom myslivců toto plemeno hodí?

Vzhledem ke svým povahovým vlastnostem je ogar psem vhodným téměř pro každého, kdo hledá nevšedního, klidného a nekonfliktního společníka. Svými schopnostmi uspokojí nároky myslivců v rozsáhlých honitbách s vysokou a černou zvěří, bude milujícím společníkem v rodině s dětmi, udrží krok s aktivním sportovcem, nebo ochotně splní příkazy jako asistenční či služební pes. Jako všichni psi větších plemen ale potřebuje alespoň základní výcvik poslušnosti a hlavně důslednost při výchově. Nevychovaný pes této velikosti je problémem pro své okolí i majitele.

Vyžaduje toto plemeno nějaké zvláštnosti na výživu či údržbu?

Polský ogar nevyžaduje žádnou speciální výživu. Je velmi dobře krmitelný a při nedostatku pohybu má tendenci k nárůstu hmotnosti. Pracovní psi vyžadují stravu přizpůsobenou jejich aktivitě. Péče o tyto psy není obtížná. Jejich hustá srst sestávající se z podsady a trochu delších pesíků, nevyžaduje časté ošetřování. Dobře chrání psa před různými povětrnostními podmínkami a činí z něj plemeno velmi odolné a nenáročné. Pouze v době línání je nutné psa občas

*Czapla Zgrane Muzykanty
jedna z mála chovných fen v ČR,
působící v chovné stanici „z
Vítkovické hájovny“. Obl. Vít, V1.
Matka vrhu po Jarowit Lesne Skarby
z roku 2017.
Foto K. Skalová*

vykartáčovat. Větší pozornost by však měla být věnována jeho dlouhým, visícím uším, kde se kvůli nedostatečnému odvětrávání zvukovodu zvyšuje riziko zánětu. Je nutné pravidelně kontrolovat jejich čistotu.

Jak je na tom po zdravotní stránce a kolika let se průměrně dožívá?

Polský ogar se dožívá asi dvanácti až třinácti let. Jako plemeno vyšlechtěné v našich klimatických podmínkách je na ně dobře přizpůsobené. Je to velmi tvrdý pes a zřídka kdy onemocní. Většina onemocnění, která postihují tyto psy, souvisí s jejich tělesnou stavbou – jako výše zmíněné problémy s ušima, které se mohou nebo nemusí vyskytnout. Kromě toho jsou u tohoto plemene zcela běžné vady víček (zejména entropium). Případné chirurgické odstranění tohoto problému je ale třeba odložit až po devátém měsíci věku, neboť v důsledku růstu lebky a natahování kůže na hlavě se může stav zlepšit a vada zcela vymizet.

Na závěr by mě zajímalo, co je na tomto plemeni zajímavého nebo zvláštního?

Co je na tomto psu naprosto jedinečné, je jeho hlas. Název ogar totiž pochází podle některých pramenů právě od hlasu, pro který byl celé generace šlechtěn, a pro který je toto plemeno tolik ceněno. V Polsku se jeho hlas nazývá „granie“. Je to vysoký melodický hlas, který vydává při lovu. Pro každého jedince je to hlas specifický, v jiné tónině a individuálním podání, takže dříve se dokonce vytvářely smečky podle melodie a tóniny tak, aby smečka tvořila při lovu jakousi hlasovou harmonii. Ogar proto neštěká, ogar „gra“.

Aragon z Vítkovické hájovny

*Czapla Zgrane Muzykanty
v1, vt, ov*

Jarowit Lesne Skarby

Iveta Panýrková

foto: archiv ing. Ing. Kateřina Skalová Pantofličková

Kdo je kdo

Všechna tato plemena jsou neskutečně věrná s ohromným citem a vazbou na svou rodinu. Dají za svou lidskou smečku třeba i život. K tomu se s nimi dá i bezvadně pracovat, protože za vaše pohlázení udělají třeba kotrmelec. Představujeme vám tedy s radostí některé z těchto psích gladiátorů...

Stafordšírský bulteriér

Americký bully

Země původu: USA

Klasifikace: Není uznán FCI.

Výška: Psi 46 – 53 cm, fena: 43 – 50 cm.

Hmotnost: neuvедena

Zbarvení: Všechny barvy a vzory jsou přípustné.

Standard: neuvеден – více informací o plemeni na www.ecanis.cz

Americký stafordšírský teriér

Země původu: USA

Klasifikace: III. skupina FCI, teriéři

Výška: Pes: 46 – 48 cm, fena: 43 – 46 cm.

Hmotnost: standard neuvádí

Zbarvení: Přípustné je jakékoli zbarvení – jednobarevné, vícebarevné, nebo se skvrnami; více než 80 % bílé, černá s pálením a játrová však nemají být podporovány.

Standard: č. 286 a nalezete na www.ecanis.cz

Brazilský bulteriér

Země původu: Brazílie

Klasifikace: Není uznán FCI.

Výška: Psi 54 – 59 cm, feny 50 – 57 cm.

Hmotnost: neuvедena

Zbarvení: Jakákoliv barva či kombinace barev je přijatelná.

Standard: neuvедen – více informací o plemeni na www.ecanis.cz

Klasický gulteriér

Země původu: Pákistán

Klasifikace: Není uznán FCI.

Výška: 55 – 64 cm

Hmotnost: neuvедena

Zbarvení: Jakékoli zbarvení je přípustné.

Standard: Neuvедen – více informací o plemeni na eCanis.

«Upozornění: Na některých fotografiích je zachycen pes pocházející ze země, kde není kupírování uší zakázáno. V České republice od 01. 03. 2004 platí dle zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 v platném znění zejména ve znění zákona 77/2004 zákaz kupírování uší u psů a propagace kupírování zveřejněním popisu nebo vyobrazením atd., není-li text doprovázen informací o tom, že platí zákaz kupírování (§4a zákona).»

Bulteriér

Země původu: Spojené království

Klasifikace: III. skupina FCI, teriéři

Výška: Nejsou stanoveny výškové ani váhové limity, ale pes musí působit dojmem maximální substance odpovídající kvalitě a pohlaví. S výjimkou miniaturního bulteriéra, jehož výška by neměla přesáhnout 35,5 cm.

Hmotnost: standard neuvádí

Zbarvení: U bílých je srst čistě bílá. Pigmentace kůže a znaky na hlavě se nepenalizují. U barevných jedinců barva převládá. Všechny odstíny jsou rovnocenné, žíhané se dává přednost. Černá žíhaná, červená, žlutá a třibarevná jsou přijatelné barvy. Tečkování v bílé srsti je nežádoucí. Modrá a játrová jsou vysoce nežádoucí.

Standard: č. 11 naleznete na www.ecanis.cz

Irský stafordširský bulteriér

Země původu: Irsko

Klasifikace: Není uznán FCI.

Výška: 43 – 48 cm

Hmotnost: neuvедeno

Zbarvení: Červená, plavá, bílá, černá nebo modrá, či kterákoli z těchto barev v kombinaci s bílou, jakékoli odstíny žíhané včetně kombinace s bílou.

Standard: Neuvедen – více informací o plemeni na www.ecanis.cz.

Foto: archiv Martina Říthy

Chovatelé, co říkáte?

V současné době má veterinární medicína k dispozici celou řadu genetických vyšetření a DNA profilů na nejrůznější možná dědičně vázaná onemocnění. Myslíte si, že by bylo dobré zavádět v čistokrevném chovu povinně co nejvyšší počet takových zdravotních testů a na základě jejich výsledků poté provádět v populaci daného plemene i širší nebo přísnější selekci?

Otázka:

„Je v čistokrevném chovu selekce na větší počet možných dědičných onemocnění tou správnou cestou?“

Selekce na více znaků naráz, je selekcí na nic!

Dříve než odpovím na podstatu problematiky, chtěl bych upozornit na to, že otázka směřuje k eventuálnímu vysvětlení způsobu „léčby“ důsledků a nikoliv příčin daného stavu.

Pokud nechceme uvažovat pouze teoreticky a budeme problematiku vztahovat konkrétně na současný stav v chovu čistokrevných psů v ČR, pak prvotní otázkou je: „Proč jsme snad u většiny plemen postaveni před nutnost selekce na více znaků, zvláště pak na ty s vazbou na dědičné vady a onemocnění?“ Odpověď je jasná, ale velmi nelichotivá pro výsledky naší chovatelské práce. Je to důsledek málo odborného nebo dokonce přímo chybějícího či nedůsledného systémového přístupu k řízení chovu psů. Mnohdy je vše alibisticky ponecháváno jen na chovatelích, lépe vyjádřeno, ve většině případů na nezkušených majitelích uchovněných jedinců bez jakékoliv koordinace jejich činnosti. Role řídicích článků chovu na nezákladnějších úrovních (chovatelský klub) až po centrální články je velmi nevýrazná až nulová. Kdo jiný by měl mít celkový přehled o vývoji populace a vést ji cílevědomě k dalšímu rozvoji. Zmíněné řídicí články u nás, z většiny, degradovaly jen na administrativní a byrokratická seskupení. Navíc někdy hrají závažnější roli právníci než zkušení chovatelé. I komerční zájmy nadřazené nad zájmy chovatelskými docela významně, leč negativně ovlivňují situaci. To vše způsobilo, že se zvláště u některých plemen setkáváme až s dramatickým nárůstem geneticky vázaných onemocnění a doslova si nevíme rady, co s tím, resp. co napřed.

A nyní konkrétně k otázce. Selekcce, resp. selekční tlak by měl být přímo úměrný velikosti populace určitého plemene. V každém případě však platí, že selekce na více znaků naráz, je selekcí na nic. Buďto dříve nebo později nás přiměje situace k nedůslednosti (což je fatální selekční chybou) anebo nebude tzv. na čem chovat. Z uvedeného tedy vyplývá, že by měl být u plemene, kde se vyskytuje více problémů, sestaven jakýsi žebříček důležitosti znaků, které chceme selekcí ovlivnit a řešit věc

postupně. Určujícím faktorem závažnosti by měla být četnost výskytu vady v populaci a koeficient její dědivosti – vše opět v přímé úměře. K tomu je třeba stanovit i odpovídající zdravotní testy.

A tady dostáváme odpověď i na otázku kolik a které testy „plošně“ v populaci určitého plemene zavádět. Tedy především ty, na které bude prováděna důsledná selekce. Někdy se setkáváme s následujícím extrémem. Chovatel pod záminkou propagace dobrého zdravotního stavu svého chovu (což by bylo chvályhodné) nechá provést u svých psů zdravotní testy nejen nad rámec selekce, ale dokonce i na onemocnění, která se v populaci téměř nevyskytují anebo jen nahodile. Všechny výsledky zveřejní. To způsobí zejména u začínajících chovatelů podobný negativní efekt jako při přeceňování využívání šampionů. I zde jistě každý cítí, jak nezastupitelné místo musí zaujímat odborné vedení chovatelských klubů.

Kdysi byly, až i na úrovni Chovatelské komise ČMKU, zahájeny práce na vytvoření systému kontroly dědičnosti zdraví u všech plemen psů ve spolupráci s VFU Brno. Tato aktivita se však nesesetkala s porozuměním a byla likvidována.

Ing. Luděk Novák, CHS „z Páralovy zahrady“

zakladatel chovu hovawartů v ČR

<http://zparalovyzahrady.weebly.com/>

Nelze mít tolik kritérií k dosažení dokonalosti!

Plemeno coton de tulear chovám od roku 1992 a v roce 1995 jsem odchoval svůj první vrh. Přečetl jsem knihu od Jaromíra Dostála a spousty dalších článků o genetice, chovu a nemocích genetického původu. Myslím si, že genetické testy laboratoří jsou dobré ke zjištění příčiny, ale ne cestou selekce.

Mnoho chovatelů, aniž bych se chtěl kohokoli dotknout, ví o genetice pramálo. Mě doposud chov dokáže překvapit a mám respekt k přírodě. Bohužel vím, že mnoho a mnoho chovatelů podlelo trendu, marketingovým tahům ať už laboratoří nebo chovatelských stanic. V přírodě vždy fungovala přirozená selekce. Člověk k záměrům upevnění znaků a potřeb začal s umělou selekcí a vznikla tak plemena. Některá plemena přetrvala desítky jiná i stovky let jako zdravá a životaschopná lokální generace. I u divokých zvířat je důležitý genofond a jeho variabilita, která zaručuje zdraví a nedochází k degeneraci druhu. V současné době ti, kteří se pyšní geneticky čistými psy na různá onemocnění, jejichž počet se neustále zvyšuje, hledají opět ke krytí jen čisté jedince. Tohle není cesta a tak by to nemělo pokračovat.

V českém chovu se vyskytla hluchota, vady srdce, nemoci slinivky, rozštěpy, vady růstu... Testují se ovšem zvířata na nemoci, o kterých jsme se dozvěděli jen z laboratoří, které propagují testy. Není tohle divné a rozporu plné? Chovatelé říkají, že udělají pro zdraví psů a odchovávají zdravých štěňat vše. Lze to ale? Choroby ale mutují, a tak u pár nemocí jaksi testy přestaly fungovat a tak „čistým“ psům se narodila postižená štěňata. Nemocí je mnoho, mnoho a mnoho a testů vzniká čím dál tím více. Takže selekce už není jen na vzhled (samozřejmě se upřednostňují šampioni), na povahu a upotřebitelnost (i když to už je u mnoha plemen v pozadí zájmu), ale i na nemoci a hlavně na přenašeče. Představme si tedy příklad, že ze tří set narozených štěňat má padesát majitelů zájem o chov, z toho zůstane patnáct psů samců a čtyři z nich budou špičkoví představitelé plemene a z nich jeden bude převažovat v chovu díky další selekci. Opravdu si někdo myslí, že pes

je Superman bez chyby? Ne, ne, i ten jediný dokonalý pes má vady, které však zatím nikdo neobjevil. Takhle se zužuje genofond a každý genetik vám řekne, že to je cesta do pekel. Myslí si opravdu chovatelé, že jsou jen nemoci, na které jsou testy anebo počítají s tím, že budou testovat psy na třicet chorob za pět let? Ano, vždy fungovala příbuzenská, liniová plemenitba pro upevnění znaků. Ale zároveň si chovatelé vážili cizí krve jako obohacení. Člověk si nemůže myslet, že zužováním selekce docílí něčeho dokonalého a zdravého. Opravdu nelze mít tolik kritérií k dosažení dokonalosti. Vždy a možná díky selekci čím dál častěji bude docházet k novým a novým onemocněním a i když si umím představit scifi scénář, jak mi počítač vybere jediného vhodného jedince na moji fenu, tak opravdu tohle má být cílem? Když uvidím, že chovatelé začnou zodpovědně přistupovat k testům a budou hrdě svoje „clear“ psy křížit s přenašeči, pak tomuhle trendu začnu věřit. Po mnoho let fungovalo zažité –neopakovat krytí, které přineslo vadu. V současné době podléhají chovatelé falešné naději, že jen krytí s vyšetřeným psem dá zdravá štěňátka. A pak jsou překvapeni, když se objeví vady, na které nebyl pes testován a bohužel i díky mutaci genu ty, na které testován byl. Nic není jednoduché a chov už vůbec ne.

Tom Houdek, CHS „Přátelé Jetynky“

dlouholetý chovatel plemene coton de tulear

Michaela Weidnerová

Foto: archiv chovatelů

«Také vám vrtá hlavou nějaká konkrétní otázka a zajímalo by vás, jak se k ní staví ostatní chovatelé?»

Tak neváhejte a pošlete nám ji na redakce@ecanis.cz a my jim ji položíme!»

Organizace a selekce v chovu psů

1.část

Autor našeho seriálu o chovu psů Ing. Luděk Novák tentokrát otevírá další zajímavou problematiku, která nás přivede k velmi zajímavým úvahám. Ačkoliv si mnoho z nás myslí, že volný chov je výhrou, vysvětlíme si, že to tak opravdu ve většině případů není. Dotkneme se i velmi odvážného tématu, jakou myšlenka na vydávání PP v souvislosti s účastí na svodu mladých jedinců jistě je. A nejen toho...

O chovu psů se vedou stovky diskusí a debat. Bylo napsáno již mnoho článků, avšak málokdo to kdy dokázal podat v takovémto pojetí jako právě autor našeho seriálu.

Organizace chovu

Organizace chovu je jakousi strategií, kterou realizujeme taktikou, tedy řízením chovu.

Do systému organizace chovu lze zahrnout tato podtémata:

- a) chovatelský cíl
- b) selekce
- c) druh chovu
- d) plemenitba

Chovatelský cíl

Chovatelský cíl jako strategický plán dalšího rozvoje daného plemene by měl být zpracováván v intervalech tří až pěti let. Základovým kamenem chovatelského cíle je plemenný standard na straně jedné a současný stav populace na straně druhé.

Plemenný standard je jasně dán!

Standard je základní a všeobecně závaznou normou, ve které je uveden co nejpřesnější popis jednotlivých partií těla a charakteristika povahových vlastností plemene včetně jeho praktického využití. Z chovu vyřazující vady uvedené v závěru standardu musí být respektovány a jsou i na výstavách důvodem vyloučení z posuzování. Standard má právo upravovat jen a pouze země původu a to s platností až po odsouhlasení FCI.

Standard musí být plně respektován všemi subjekty účastnícími se chovu a to vždy a zásadně v celém komplexu (exteriéru, povahy i využití). Tedy žádné oddělování exteriéru od povahy, vytvářením např. tzv. exteriérových a povahových „linií“ v chovu anebo

přetvářením např. pracovního plemene v ryze společenské. Zejména koketování s jakýmsi nesmyslnými exteriérovými a povahovými pseudoliniemi může dojít jen k dalšímu rozdělování populace s negativním dopadem na její genetickou variabilitu.

Standard je jednotícím prvkem pro všechny chovatele a chovatelské kluby určitého plemene na celém světě. Jen podle něho probíhají veškerá hodnocení ať na výstavách či bonitacích apod. Tedy i chovatelský cíl musí vycházet z plemenného standardu a nesmí nikdy a v ničem opustit mantinely plemenného standardu.

Jak již bylo uvedeno, je na jedné straně základem plemenný standard a druhou stranou musí být objektivní, znalecká kvalitativní analýza populace (exteriéru i povahy) daného plemene k určitému datu. Komparací obou stran pak vychází úkoly, které zpracováváme do chovatelského cíle pro nadcházející období.

Druhotným, ale neméně důležitým produktem při stanovování chovatelského cíle je doporučení pro metodiku posuzování plemene. Jde vlastně o to, aby např. při výstavách byly akcentovány, samozřejmě v rámci standardu, ty vady či přednosti, které jsou prvořadě pro realizaci stanoveného chovatelského cíle v daném období. Tím se zároveň sjednocuje pohled posuzovatelů plemene navzájem, ale i pohled posuzovatelů se zájmy klubu resp. chovu plemene.

Chovatelský cíl by měl být zpracován v písemné formě, konkrétně, přehledně, jednoznačně a srozumitelně. Chovatelský cíl je i základní orientací pro chovatele. Je velmi efektivní na počátku období platnosti chovatelského cíle uspořádat k němu seminář za účasti posuzovatelů i chovatelů a velmi podrobně jeho obsah projednat.

Selekce

Selekce (výběr jedinců k dalšímu chovu) může být prováděna několika způsoby, které jsou odvislé od toho, zda se chceme přiblížit určenému cíli, zda jsme cíle již dosáhli a potřebujeme výsledky stabilizovat, popř. jedná-li se o tzv. útlumový program na některou z vad apod. Hraje zde roli nejen znalost a zkušenost těch, kteří tento výběr provádí, ale i na tom, s jakou pružností se reaguje na změny v populaci (úloha chovatelského kolegia – bude rozvedeno dále).

Základním předpokladem je možnost co nejčastěji, nejpodrobněji a hlavně systematicky pozorovat vývoj v populaci, tzn. v podstatě každého jedince (nutná účast všech poradců chovu na všech bonitacích).

V chovu psů by k tomu měl sloužit celý systém akcí – systém řízení chovu (viz. dále).

Selekční index

Selekční index je náročnou, dosud málo používanou metodou selekce v chovu psů.

Je to však metoda nejkomplexnějšího posouzení jedinců při jejich projevech v chovu, která výrazně omezuje omyly v další práci. Je velmi náročnou, ale z chovatelského hlediska nejvěrnější metodou. V praxi však může docházet i k výraznému zkreslování selekčního indexu tím, že ani na svodu mladých nevidíme a nevyhodnotíme všechna štěňata z vrhu. Zde se vnucuje myšlenka k jednoduchému centrálnímu nařízení o vydávání PP až po absolvování svodu mladých. Tím by se účast na svodu mladých prudce zvýšila.

«V praxi však může docházet i k výraznému zkreslování selekčního indexu tím, že ani na svodu mladých nevidíme a nevyhodnotíme všechna štěňata z vrhu. Zde se vnucuje myšlenka k jednoduchému centrálnímu nařízení o vydávání PP až po absolvování svodu mladých.»

Selekční index odráží plemennou hodnotu jedince.

Jde v podstatě o založení karty chovného jedince, na které bude zaznamenáván bodově výsledek hodnocení jeho potomstva (individuálně i v součtu). Vytvoření bodovacího systému pro odchylky od standardu v jednotlivých partiích potomka včetně povahy znamená ohodnocení těchto možných disproporcí s ohledem na závažnost jejich výskytu v populaci v daném – lépe širším časovém období – např. hodnotami 0, 100 až 900 bodů. Hodnocení vztažené na průměr z počtu posouzených jedinců pak v matematickém výsledku upozorní na kvalitu jedince v dosavadním chovu (čím nižší index a nižší od průměru, tím kvalitnější).

Podle výsledného selekčního indexu (nebo obecně podle působení plemníka v chovu) lze toho, co pozitivně působí na populaci označit za zlepšovatele, toho, který se výrazněji neprojevuje nijak za indiferenta a ten, který znaky v populaci zhoršuje za zhoršovatele, kterého je třeba z chovu co nejrychleji vyřadit.

Čím přesněji bude podchycen selekční index, tím účinnější bude selekce a tím úspěšnější bude další chov!

Tato metoda ještě nabude na významu a stane se nepostradatelnou, pokud se i v chovu psů bude více využívat inseminace a uchovávání spermatu zmrazováním vždy až do doby přesnějšího vyhodnocení funkce psa v chovu na omezeném počtu fen.

Selekční tlak

Selekční tlak je mírou (tvrdostí) selekce na určitý znak nebo skupinu znaků.

Při provádění selekce je třeba nejprve přesně analyzovat na co selekci zaměřit – jaké jsou problémy v současném chovu a jaký je chovatelský cíl. Poté je nutno vytvořit pořadí důležitosti odstraňování konkrétních vad podle jejich závažnosti, míry dědivosti a rozšíření. Je účinnější provádět raději postupnou selekci důsledně, ale na menší počet vad, než naopak.

Selekce na mnoho znaků je selekcí na nic.

Při stanovení selekčního tlaku je třeba přihlížet k velikosti populace a ke stanovenému pořadí důležitosti. V malých populacích (počátky chovu plemene apod.) je nutné postupovat poněkud méně razantně, neboť by jinak tzv.

nebylo na čem chovat. Pořadí závažnosti vady by se mělo promítat přímo úměrně do selekčního tlaku.

Druh chovu

Volný chov

Ve volném chovu musí chovatel dodržet jen ty nejzákladnější podmínky (příbuznost, exteriérové kvality apod.), mnohdy ještě splnitelné ne zcela adekvátními hodnoceními (jen výstavní posudky a ocenění, bez bonitace). Úloha klubu a především poradců chovu je pasivní a degradovaná v podstatě jen na administrativu.

Jak může mít izolovaný majitel chovného jedince patřičný přehled o celé populaci plemene, znát její kvality, mít představu o realizaci chovatelského cíle, využívání plemenků atd., atd.? Většinou, protože mu to podmínky volného chovu dovolí, nakryje svou fenku psem, který právě figuruje v popředí úspěšných jedinců na výstavách jako šampión šampiónů nebo chovným psem v sousedství a tím končí starost o další vývoj plemene. Obdobou jsou i plemenci s ohromným počtem zkoušek z výkonu, o jejichž obsahu však třeba majitel fenky nemá ani potuchy. A tak se opět postupně zužuje genetická variabilita, což je nejlepší cestou do pekel.

Jak již bylo uvedeno, volným chovem se ztrácí komplexní a objektivní přehled o vývoji populace.

Místo cílevědomého ovlivňování vývoje chovu rozhoduje náhoda. V tomto systému se jen velmi těžko realizuje většina principů racionálního řízení a organizace chovu.

Řízený chov

Řízený chov funguje na bázi intenzivní spolupráce chovatele s poradcem chovu, který zastupuje chovatelský klub jako garanta chovu daného plemene. Není to tedy o nařizování, ale o spolupráci s využitím znalostí a přehledu vedení klubu. Jde o systémový přístup, kde lze plně využít všech prvků řízení chovu.

Je pravdou, že tento systém je náročný na dostatečný počet kvalitních poradců chovu a to může být vlastně i jednou z příčin, proč se třeba některé kluby uchylují k volnému chovu. Vše je však otázkou vývoje a postojů k věci.

Plemenitba

Plemenitba je cílevědomou činností, kdy na základě znalostí genetiky včetně populační genetiky a výsledků selekce navrhujeme taková partnerská spojení, která mají největší předpoklady k realizaci chovatelského cíle.

A touto rozsáhlejší kapitolou se budeme podrobněji zabývat v příštím díle našeho seriálu.

Text: Ing. Luděk Novák

Foto: archiv autora

Se psy v krvi jsem se narodila!

Markéta Kuncková se se svou dcerou Viktorií věnuje tanci se psem, ale i jiným kynologickým disciplínám již poměrně dlouho. Navzájem si pomáhají, podporují se a také si fandí na závodech. Navíc obě děvčata dobře a ráda píší, a tak slovo dalo slovo a na světě je nový seriál. Než se však do toho vrhneme naplno, nemůžeme se odpustit pár zvědavých dotazů.

Markéto, jak dlouho se věnuješ kynologii a které plemeno je tvou srdeční záležitostí?

Já už se tak nějak se psy v krvi narodila, ale trvalo mi patnáct let, než jsem zlomila rodiče na prvního psa – fenku aljašského malamuta. Seveřani jsou krásní, ale vadila mi u nich určitá „jednoduchost“. Všechno ulovit a zabít, chroničtí útěkáři, rváči. V období bytu 2+1 jsem měla čtrnáct let dvě fenky jorkšířského teriéra. Bezva inteligentní učenlivý pes, ale na mě až příliš křehké stvoření. A pak jsem se konečně našla v plemeni, které mě tak nějak dokonale vystihlo, a to v border kolii. Tvrdím, že když Bůh stvořil borderku, chtěl udělat křížence mezi psem a člověkem. Pro mě je borderka ideálem, jsou své, líbivé, odolné, skladné, temperamentní, inteligentní, lehce ovladatelné a poslušné, mají rády vše živé, jsou citlivé s hlubokou duší a mají smysl pro humor. U borderek už hodlám zůstat minimálně do doby, dokud mi na ně síly stačí.

« Když Bůh stvořil borderku, chtěl udělat křížence mezi psem a člověkem ! »

Představ nám tedy, prosím, podrobněji svou čtyřnohou smečku?

V současné době máme čtyři fenky. Jsou to šest a půl letá Crazy (BOC) mojí dcery Viki, pětiletá fenka s troškou výstředním jménem Čeplička (BOC), se kterou cvičím já a její roční dcera Shelly z prvního odchovu naší CHS Liedown. U borderek jedeme v klasické černobílé barvě. Čtvrtou fenkou je naše babička – kříženka pudla Betty, kterou máme necelé tři roky. Je z libereckého útulku, kam se ve dvanácti letech dostala po smrti své paničky. A protože by tam už nejspíš ve svém věku zůstala, daly jsme jí domov a za pár dní naše Betty oslaví ve vší čipernosti už patnáct let. Betty plní v naší smečce vůdčí roli a má za úkol moji osobní ochranu, výchovu psí mládeže a být ku pomoci v kuchyni.

Takže dvě fenky border kolie jsou tvé a s jednou cvičí tvoje dcera. Čemu všemu se společně věnujete?

S Viki obě oceňujeme, jak je báječné mít společného koníčka, fandit si a podporovat se. Nejvíce se věnujeme rozhodně dogdancingu, a to už šest let. Dalšími aktivitami jsou agility a pasení, které ale v poslední době velice zanedbáváme „díky“ nedostupnosti tréninkového místa a je to velká škoda. Okrajově zkusíme ještě sportovku. No, a samozřejmě nemůžu opomenout výstavy, kterým se věnujeme s Shelly a Čepličkou. Obě fenky mi handluje Viki, a zdá se, že jí to i jde, protože minulý víkend s Shelly dokončily Slovenského junior šampiona. A pro radost samozřejmě provozujeme turistiku, plavání, balónky a frisbee.

Zaujalo mne to pasení. Jak to máte s těmi tréninky? Je totiž opravdu všeobecně známé, že okolí Prahy a Středočeský kraj, ve kterém žiješ, zrovna neoplývá mnoha možnostmi, kde cvičit.

Jak jsem již zmiňovala, u nás jižně za Prahou opravdu nejsou toho času v okolí žádné možnosti tréninku. Naše trenérka, ke které jsme jezdily, se nám odstěhovala do zahraničí a v současné době zajedeme občas na ovečky k Pardubicím, ale na to, aby to člověk dělal pořádně a měl trénink alespoň dvakrát týdně, to rozhodně není. Přitom zájemců o pasení v okolí Prahy by bylo opravdu hodně.

Nicméně sportem číslo jedna, jak sama říkáš, je pro tebe jednoznačně dogdancing. Čím tě tedy tato pořád poměrně mladá kynologická disciplína vlastně okouzila?

Tak to se budeš divit, ale pro mě byl dogdancing velkou výzvou, a to z toho důvodu, že nemám hudební sluch, nemám smysl pro rytmus a pletu si levou a pravou stranu. Staří moudří indiáni totiž říkali, že člověk se nemá věnovat ani tak tomu, co mu jde, ale má pilovat to, co mu nejde a to rozvíjet. Navíc se mi u dogdancingu moc líbí jeho variabilita, úzký vztah se psem, kreativita ve vymýšlení choreografie sestav a kostýmů. Jako dítě jsem byla těžký introvert a tak si alespoň na stará kolena dovoluji díky dogdancingu trochu toho exhibicionismu.

Budeme tak přibližně stejně staré, sama si moc neumím představit, že bych se ještě teď měla někde „vlnit“ v rytmu hudby a navíc ještě se psem. Říkala jsem si vždycky, že je to spíš pro mladé holky. Jaký na to tedy máš názor ty?

Na dogdancingu je krásné, že se dá dělat prakticky v každém věku a prakticky s jakýmkoliv psem a našemu věku, fyzické kondici či anatomii našeho psa se dají sestavy přizpůsobovat. V praxi zažívám opravdu velké věkové rozpětí, můžeme vidět tančit děti sotva školou povinné, ale také i dámy důchodového věku a zrovna tak je to s plemeny, od čivavy po novofundlandáka.

Své fenky sis vybírala už konkrétně pro toto sportovní odvětví nebo „tancovat“ může vlastně každý pes, jak tvrdíš?

Je pravdou, že asi nejpočetnější skupinu psích tanečníků tvoří opravdu borderky, nicméně u nás to nebylo tak, že by byl nejdřív vybrán sport a do něj dosazeno plemeno. Prostě to tak nějak vyplynulo asi i z toho, že borderák, který nás okouznil a díky kterému máme dnes naše holky, byl zrovna tanečník. V podstatě může tančit jakékoliv plemeno, nicméně jsou samozřejmě rasy více i méně vhodné. U plemen jako je baset, anglický buldog nebo jezevčík, nemůžeme asi očekávat účast na vrcholových závodech už proto, že některé těžší cviky a kreace hraničí s akrobacií a anatomie těchto plemen tomu není zrovna nakloněna.

Jakým způsobem začínáš pracovat s malým štěňátkem a kdy pak přibližně začíná takový ten opravdový trénink na zkoušky a soutěže?

Začít se dá opravdu už od malého štěněte, ovšem nenásilně, vždycky pouze formou hry s odměnami a pokud možno ne příliš dlouhou dobu vzhledem k nesoustředěnosti štěňátek. Mnoho lidí se snaží

výcvik uspěchat a jejich pejsek umí v půl roce spoustu triků, ale je otázkou, zda to splní svůj účel. Základem dogdancingu je totiž opravdu dobrý vztah mezi psem a tanečníkem, soustředěnost pejska a udržení pozornosti na svého pána, určitý klid a vnímavost, dobrá přirozená

ovladatelnost a to jsou vlastnosti, ke kterým pejsek potřebuje dozrát, všechno chce svůj čas. Naše báječná trenérka kupříkladu říká, a má pravdu, že jeden z nejtěžších cviků v dogdancingu je naučit správnou chůzi u nohy, nebo práci tlapek a nikoliv efektní divácky oblíbený cvik, který vypadá krkolomně. Navíc **každého závodníka čeká ještě jeden někdy poměrně složitý úkol a tím je v určitém čase odbourání pamlsků či hraček a to dobře ustojí pouze ten tým, kde pejsek buď cvičí pro svého pána, nebo ho práce tolik baví.** Mojí nejmladší fence je rok a samozřejmě už delší dobu trénuje, nicméně na první zkoušky se pomalu začneme připravovat až teď. Navíc je nutné přihlídnout ke skutečnosti, že každé zvíře je individualitou a není možné mít na každého pejska stejná měřítká.

«Jako dítě jsem byla těžký introvert a tak si alespoň na stará kolena dovoluji díky dogdancingu trochu toho exhibicionismu.»

Vzpomněla by sis na nějaký „kousek“, na který jsi opravdu pyšná, že se ti podařil nacvičit?

No, a jsme zase u toho. Samozřejmě každého pejska baví jiný cvik a některý mu jde lépe, jiný hůř. Třeba naše Crazy miluje daleké obíhání, Čeplička dělá s nadšením jeden jump (skok) za druhým a malá Shelly pořád podává packy. Nicméně můžu říct, že v poslední době jsme se s Čepličkou začaly připravovat na zkoušku HtM2 – což je heelworková zkouška, a tuto disciplínu Čeplička moc nemusí a já s hrůzou zjistila, že jí činí velký problém taková „banalita“ jako přiřazování se na střídačku k noze a k ruce (levá a pravá strana), a že na mě mnohdy nechápavě kouká. A tak jsme si sklidily to, co jsme dřív zasely (zanedbaly při učení), takže pilně trénujeme pořád dokola k noze, ke mně, ruka... Opravdu mi to dalo zabrat. Ještě nejsme úplně u konce, ale už je to daleko lepší.

Jak je na tom podle tebe český dogdancing ve srovnání s ostatními zeměmi a objevují se na našich závodech často i soutěžící ze zahraničí, aby byla příležitost srovnání výkonů, či jen možnost se trochu inspirovat?

Český dogdancing je, myslím, na velmi dobré úrovni, mnohým našim závodnicím se podařilo i ve světové konkurenci obsadit příčky nejvyšší. Ovšem v něčem se přeci jenom náš tanec se psem liší od toho zahraničního. Dalo by se velmi zjednodušeně říct, že český dogdancing je vlastně souborem cviků, někdy velmi technicky náročných až akrobatických, doprovázený hudbou,

zatímco venku je to více taneční záležitost, pán i pes prostě tančí v rytmu hudby, i když mnohdy s absencí těžších prvků. Záleží na tom, co se komu líbí, já jsem pro zlatý střed. Pamatuji na mistrovství Evropy, které se před pár lety konalo u nás a první místo ve freestylu obsadila závodnice ze Švýcarska s borderkou. Byla to úžasná podívaná, celá sestava byla v podstatě prací na dálku s různým obíháním, bez těžších prvků, ale vypadalo to, že pes po celou dobu nedostává jediný povel, jako kdyby uměl celou tu sestavu sám, panička se na něj vůbec nedívala, umělecký a estetický dojem nepřekonatelný...

Co bys poradila začátečníkovi, který by měl chuť se této kynologické disciplíně začít věnovat?

Určitě si k sobě vybrat vhodného pejska, samozřejmě s přihlédnutím k jeho temperamentu. S příliš hektickými i příliš flegmatickými psy je práce samozřejmě daleko těžší a není to vhodné pro úplného začátečníka. Dále by si měl určitě zjistit, jaké jsou možnosti trénování v jeho okolí a co vůbec dogdancing obnáší, jaká jsou pravidla a možnosti závodů a zkoušek, kde si zažádat o výkonnostní průkaz apod. Skvělé je, že se pořádá poměrně dost neoficiálních závodů, kde je možné si vyzkoušet jaké to je na závodech, ale s možností pamlsků či hraček a trochu se otrkat. Většinu informací je možné nalézt na stránkách dogdancingového klubu DDCR (<http://www.dogdancingclubcr.cz/>).

Prozradíš nám na závěr, jaké plány (kromě toho, že se mi podařilo tě „ukecat“ na seriál o dogdancingu pro náš magazín) máš se svými psy do zbývajících částí sezóny?

V této oblasti nemám tak úplně ráda přesné plánování, protože člověk nikdy neví, kde se zasekne, nicméně bych ráda do konce roku s Čepličkou pokořila naši DD zkoušku, a to HtM2 a připravila se na září na zkoušku BH a také stihla ještě nějakou tu výstavu v podzimní sezóně. Se Shelly nás čeká hodně práce, udělat z teenagera rozumného psa a zkusit DD zkoušky DwD1 a F1 a v září zkoušku ZZO, i když zatím při nasazení košíku dostává záchvat. No, a samozřejmě také nějaké ty výstavy. A holkám Viki s Crazy budu přát zdárné pokoření zkoušky MD3 a úspěch při startu na MČR borderek (případně i MČR všech plemen), kde to nebudou mít vůbec jednoduché mezi dospěláky a mnohdy velmi ostřílenými závodnicemi.

Markéto, moc děkuji za pěkný rozhovor a ať se daří!

Michaela Weidnerová

Foto: archiv Markéty Kunckové, Martina Irglová

Nebezpečí pro psy číhá i ve vodě!

Pokud si myslíte, že nebezpečí u vody spočívá „pouze“ v utonutí, pak se hluboce mýlíte. A to nejen na nás, ale i na naše čtyřnohé parťáky tam čekají různá možná nebezpečí. Která to jsou a jak si s nimi v rámci první pomoci poradit, nám prozradí Kateřina Šponarová.

Nebezpečí představují sinice

Sinice se ve vodě vyskytují a to jak ve sladké, tak i ve slané mořské vodě. Lze je bohužel jednoduše zaměnit i za jiné vodní rostliny. Často utvářejí tenký sliz na dně, mohou ale i vzkvétat na hladině nebo vytvářet dojem vzrostlé trávy na hladině. Mnohdy je ale nemusíme ani oko metricky ve vodě zaznamenat a i přesto mohou napáchat v organismu zlo. Vysoké procento sinic totiž produkuje nejen pro nás, ale i pro psy nebezpečné toxiny, které vznikají jejich rozkladem. Sinice často vyrostou ve stojatých vodách při vysokých venkovních teplotách. Toxiny postihují játra (hepatotoxické peptidy) a nervový systém (neurotoxické alkaloidy).

Příznaky otravy

- Zvracení, průjem
- Kožní projevy – zčervenání kůže, vyrážka, svědivost
- Křečové stavy, třes
- Akutní selhání jater – žluté sliznice

První pomoc

Při kožních projevech psa opláchneme čistou vodou, svědivá místa můžeme zchladit, opláchnout heřmánkovou vodou. U průjemových stavů podáme černé uhlí a u přetrvávajících problémů vyhledáme lékařskou pomoc. Při zežloutnutí sliznic nebo křečových stavech zajistíme veterinární pomoc okamžitě.

Vždy s sebou berte na výlety čerstvou vodu a pravidelně ji psovi zpřístupněte. Pozor však, aby nebyla od slunce horká. Voda by měla být vlažná.

Zapaření

Otrava ale není jediným zdravotním problémem, který může po koupání nastat. U velmi chlupatých psů pozor na zapaření, které se v parném počasí vytvoří velmi rychle. Tento problém můžeme zpozorovat až v pozdním stadiu, kdy už je rozšířen často velmi bolestivý zánět kůže. Zapaření předejdeme tím, že psa po vykoupání řádně vysušíme nebo mu zajistíme dostatečný pohyb mimo vodu, aby srst vyschla. Zapaření se projevuje zčervenáním pokožky a často citlivostí až bolestivostí. První pomoc spočívá v ostříhání srsti v místě poškození, případně použití krému na opruzeniny. Vyhledejte vždy veterinární pomoc.

Pozor také na vysoký příjem tekutin!

V těle totiž může propuknout hyposmolalita, tzn. zředění krevní plazmy. Ledviny nestíhají filtrovat a zahušťovat krev, kde zákonitě klesá obsah sodíku a v organismu pak nastává hyponatrémie. Naruší se rovnováha sodíko-draslíkové pumpy, jejíž funkce zajišťuje aktivní přenos iontů mezi buňkami, regulaci objemu buněk a šíření elektrického potenciálu mezi svalovými a nervovými buňkami. Při narušení tohoto mechanismu dochází k rozkolu vnitřního prostředí, k otoku buněk, tkání a orgánů. Může dojít až k otoku mozku.

Mezi **příznaky** patří zvracení, rozšířené zornice, neurologické projevy (ztráta rovnováhy, křečovitě stavy), obtížné dýchání, zástava močení, pes může upadnout i do bezvědomí.

První pomoc spočívá v prevenci – v horkém počasí podávejte psovi vlažnou vodu přidělově, hra ve vodě nebo s vodou (např. s tekoucí vodou z hadice) by měla být pod dozorem majitele. V případě, že u psa po vodních hrátkách zpozorujete některé z výše popsaných příznaků, doporučujeme návštěvu u veterinárního lékaře.

Text: Bc. Kateřina Šponarová a MVDr. Martina Frühauf Kolářová
www.prvnipomocpsa.cz

Stopujeme přesně

8.díl

Je to možné, že už čtete osmý díl? Jak to utíká... A pořád ještě neumíme stopovat. Ano, je to tak, nějaká zkouška je pro nás stále na hony vzdálená a přitom dřeme každý den. Ale jak známo – trpělivost růže přináší a já vám garantuji, že když budete poctivě pracovat teď, v budoucnu budete mít spolehlivého stopaře, se kterým budete už ladit jen detaily a bodíky. Pokud byste se ale chtěli dostat do cíle zkratkou, dříve nebo později se vám to vrátí a budete stále jen opravovat a opravovat...

Konec změnám

Jsme tedy ve fázi šlapaných, plně propamlskovaných stop, resp. činek, a v podstatě nás v dohledné době žádné větší změny nečekají – budeme jen trénovat, zlepšovat techniku, zvyšovat kritéria a neustále pracovat na motivaci.

Pokud pracujete poctivě a máte na čem (v některých lokalitách to teď s terény bude na prd) a zvládnete plně propamlskovaných 250 – 300 kroků a váš pes nechybuje, je na čase začít zvyšovat kritéria. A to jak už víme a stále si to opakujeme – postupně a pomalu! A vždy **zvyšujeme jen jedno kritérium obtížnosti**, přičemž ostatní kritéria necháme nastavená buď stejně, nebo zlehčíme a přidáme na motivaci.

Kritérium času

Pokud jsme až doteď čuchali na pěkné ranní rose, zajdeme si na stopičku pěkně v poledne na rozpálenou louku. Při prvním takovém kroku ovšem trochu zkrátíme stopu a ponecháme standardní stáří stopy. A zvýšíme hodnotu některých pamlsků, aby pes na stopě čas od času za snadný úkol dostal jackpot a jeho motivace stále stoupala.

Kritérium stáří

Pokud naše nejoblíbenější (a nejčastější) stopa je 20 – 30 minut stará, pojďme si našlápnout hodinovku! Krátit délku stopy v tomto případě nemusíme, pokud zůstaneme u vhodných klimatických podmínek a oblíbeného terénu, měla by to být pro našeho přesného stopaře „malina“. A po pár hodinovkách už můžeme dát klidně i dvě hodiny – vždyť ze čtverců a cyklických stop tohle už máme dávno zvládnuté!

Změna terénu

Sice si to stále opakujeme, že je třeba terény neustále střídát, ale teď už vážně – je to NUTNÉ! I když v současné době nám příroda a zemědělci moc na výběr nedávají... pořád máme kam jít a kam se posouvat. Víte, kde nikdy není tráva do pasu? V městském parku anebo na fotbalovém hřišti. Že je to těžké? Že je to silně zapachovaný terén? Ano, to je. Ale my máme doma přesného stopaře, a kdy jindy začít s takovou obtížností, než ve fázi plně propamlskovaných stop? Zachováme naše oblíbené podmínky (čas a stáří stopy) a opět přidáme pár těch jackpotů a uvidíte, jak vám to půjde!

Počasí

Už jsme mluvili o počasí teplém, ale pojďme šlapat stopu v dešti! Anebo ve vichřici! Teď několik takových bylo... Já vím, že se vám nechce. Ale až budete několik měsíců připravovat psa na velký závod, který vám potom pokazí bouřka, vzpomenete si na mě. A to by byla velká škoda, vždyť o nic nejde, jen o to, že se vám nechce. Psovi je to jedno, on s vámi půjde na stopu kdykoliv – ale musíte ho takové morálce naučit a především připravit ho na různé povětrnostní a klimatické podmínky, protože jinak nebude umět stopu v takovém počasí vyřešit.

Délka stopy

Tady záleží především na věku psa a kondici. Pokud jsme začínali s malým štěňátkem čtverečkovat a postupujeme se seriálem, není našemu „miminu“ ještě ani rok a není nutné mu nakládat příliš. Ale pokud máme dospělého jedince, tak vesele můžeme začít přidávat a během následujícího měsíce se dostat klidně na dvojnásobek, tj. cca 500 -600 kroků. Opět – když budeme razantně prodlužovat, zachováme všechna ostatní kritéria.

Pořád mluvíme o tom, jak zvyšovat a nezvyšovat kritéria – ale **kdy to všechno spojíme?** Kdy konečně budeme moct jít na tříhodinovou a kilometrovou stopu za plného slunce? Odpověď je snadná – až zvýšení každého jednoho kritéria nebude představovat pro psa žádný problém a bude mít takové podmínky pevně zažité. A to znamená, že času máme opravdu ještě dost.

Při zvyšování jednotlivých kritérií zároveň platí, že zvyšovat můžeme pouze tehdy, když to jde! A pokud by se stalo, že to pes nezvládne, potom je jasné, že jsme postupovali příliš rychle. A je třeba se vrátit zase o kousek zpátky. Proto by zvyšování všech kritérií mělo být postupné, abychom nedělali příliš velké skoky. Pokud totiž máme svého psa dobře motivovat, potom musí stále vítězit. Po sérii neúspěchů by váš pes byl velmi brzy demotivovaný a mohli bychom si pokazit vše, na čem už osm měsíců pilně pracujeme.

Mravenci v kredenci (anebo hůř – na stopě!)

Venku je téměř léto a začíná nám sezóna našich největších stopařských nepřátel – mravenců! Už jste si určitě všimli, jak se tihle pilní tvorečkové zajímají o vaše granule a to není vůbec příjemné. Především to tedy není příjemné pro vašeho psa. Staří kynologové jistě namítnou – však má hlad, tři dny nežral, tak ho nějaký mravenec nemůže rozhodit. Ale může! A rozhodí. Už vás někdy kousnul mravenec? Mravenci produkují jed a jejich kousnutí je velmi nepříjemná a především bolestivá záležitost. Znamé jsou dokonce i alergické reakce podobné reakcím například na včelí bodnutí. A teď si představte, že na granuli sedí několik desítek mravenců, kteří si brání svou kořist tím, že psa opakovaně kousnou do čumáku, do jazyka, případně do pysku, což jsou všechno velmi citlivá místa. Na to nemusí být pes žádná měkota, aby ho to pěkně zabořilo a během chvíle, kdy se bolest rozjede naplno, nechtěl místo stopy radši pryč. S takovou zkušeností už si příště možná pamlskek ze stopy

nevezme, nebo hůř – nebude chtít na stopu ani jít. Proto je třeba na tyto tvory myslet a pokusit se je maximálně eliminovat.

Pojďme se tedy na ty darebáky podívat zblízka a řekněme si, jak na ně můžeme alespoň částečně vyvrát. Všechny moje typy vycházejí z praxe, ale stoprocentně samozřejmě nefunguje nikdy nic....

- **Kdy mravenci nejsou? Když prší a v noci.**
- **A kdy je jich naopak nejvíc? Pořád! Pracují usilovně od úsvitu do soumraku na shánění potravy a na znepříjemnění vaší stopy.**
- **Kde jich je nejvíc? Všude! Na loukách, v lese... obývají celou zeměkouli a číhají na stopaře.**
- **Kde mravenci nejsou? Na často obdělávaném poli**
- **Co nežerou? Česnek, některé bylinky a mořskou tresku**
- **Co milují? Všechno, co položíte do trávy! Hlavně maso a výrobky z něj (granule)**

A co teď s tím?

Na pole se teď asi nedostanete, a pokud se nechystáte na stopu v noci s čelovkou a nebo nehodláte čekat na déšť, pak je nutné se vybavit kvalitními pamlsky, které mravenci nebudou chtít. Nebo při nejmenším – které nevyčenechají tak rychle, aby do pěti minut po položení stopy nebyly všechny pamlsky obsypané tímto kousavým hmyzem.

Co pomůže u granulí:

- Do krabičky s granulemi dát nakrájený česnek
granule se trochu napachují a pro některé mravence budou nepříjemné

- Do krabičky s granulemi dát nakrájený česnek a krabičku dát do mrazáku
vyplatí se zejména u starších stop, kdy na stopu položíme granulí mraženou a než jdeme stopu zvednout tak akorát roztaje, takže mravencům nezačne příliš vonět.

Jaké další pamlsky můžeme dávat:

- Canvit antiparasitic

firma Canvit vyrábí pamlsky, které jsou určeny na odpuzení parazitů, a osvědčilo se mi, že je mravenci opravdu nechťejí. Ale jsou velmi malé, dají se použít jen do čtverců.

- Vlastní pamlsky

a to se mi osvědčilo ze všech možností úplně nejvíc, upéct (resp. spíš v troubě usušit) si vlastní pamlsky, které pečou podobně jako oblíbené játrovky – ale místo jater dávám mletou mořskou tresku a přidám česnek a kopr. To je po léta osvědčené, nevím proč, ale mravencům takhle kombinace prostě nechutná. Mouka dle libosti (ideálně raději drcené vločky) a nějaké to vejce a trošku oleje na spojení ingrediencí.

Můžete vyzkoušet vlastní recepty, a nebo jiné pamlsky či granule a testovat přímo na mravencích! Osobně doporučuji najít si na zahradě nějaké menší mraveniště a kolem něho vždy rozházet pár pamlsků. A uvidíte, zda pamlsky berou mravenci útokem nebo ho zdaleka obcházejí. Takový pamlsky potom dejte do stopy! Vyvarujte se tedy především masa, na syrové a vařené maso totiž kromě mravenců jdou i vosy, a máte riziko rázem dvojí.

Stopám zdar!

Katka Houšková

www.katcinasmecka.cz

Foto: Katka Houšková, Michaela Palcová – Fra Rode Tarnet

Co takhle kurz přesného stopování?

Vzhledem ke stále stoupající odezvě na stopařský seriál bychom se rádi zeptali vás, našich čtenářů, zda byste měli zájem o „Kurz přesného stopování“ pod vedením autorky seriálu, Katky Houškové. Třináctiměsíční kurz by zahrnoval úvodní seminář a následně dvanáct praktických lekcí v terénu doplněných o průběžnou online podporu a domácí úkoly.

ANO, mám zájem:

- a) Středočeský kraj/Praha Východ
- b) Středočeský kraj/Západočeský kraj
- c) Jihomoravský kraj
- d) Slovensko

V případě vašeho zájmu si vyberte z uvedených možností a napište nám do redakce na redakce@ecanis.cz nebo přímo Katce Houškové na hovawart@katcinasmecka.cz.

Využití genetických testů na dědičná onemocnění ve veterinární medicíně a chovu čistokrevných psů

Naše oblíbená veterinární lékařka Lucie Veselá se tentokrát zabývá velmi zajímavým a aktuálním tématem genetických testů ve veterinární medicíně. Možná vám právě tento článek osvětlí, proč jsou testy v chovu psů tak důležité.

Veterinární medicína je dynamicky se rozvíjející obor, který profituje z klinických poznatků z humánní sféry, z výsledků různých studií (které se nejdříve dělají na zvířatech a až posléze na člověku) a také z ochoty majitelů investovat do svých mazlíčků větší finanční obnos s cílem zvíře vyléčit nebo mu alespoň zkvalitnit život. Proto se i ve veterinární medicíně zavádějí nové postupy diagnostiky a léčby, které byly ještě před dvaceti lety u zvířat nemyslitelné a i v humánní sféře se používaly v omezené míře. Stejně jako se rozrůstá spektrum používaných léčiv, množství a kvalita diagnostických přístrojů i operační techniky, máme k dispozici celou řadu nových genetických vyšetření na nejrůznější dědičně vázaná onemocnění.

Genetika a výzkum genomu jsou stále na počátku, ať se bavíme o lidech nebo o zvířatech. Zkoumání DNA přitahuje v posledních letech pozornost vědců čím dál víc, protože se v ní ukrývá mnoho zatím neobjevených a velmi důležitých informací. Zkoumání zvířecího genomu a snaha identifikovat geny, jejichž mutace jsou zodpovědné za rozvoj různých dědičných onemocnění, přinášejí výsledky zejména v posledních deseti letech. A každý další rok přináší něco nového, každý rok se objeví několik nových testů na nemoci, které postihují některá konkrétní plemena.

Genetické testy z pohledu veterinární medicíny

Veterinární lékař to nemá při diagnostice příliš jednoduché. Do ordinace přichází pacient, který není schopen slovně vyjádřit, co přesně mu je, kde ho bolí nebo kdy se mu udělalo poprvé špatně. Jeho mluvčím se stává majitel, což bývá často kamenem úrazu, protože podané informace jsou závislé na pozorovacích schopnostech majitele a intenzitě domácí péče. V ordinaci lze vyslechnout všechny možné odpovědi, někdy na hranici uvěřitelnosti. Extrémně citlivá majitelka čivavy prohlásí: „Huberta bolí břicho, on mi to řekl. My jsme duchovně propojení.“ A na druhé straně může veterinář na každou svou otázku dostat odpověď: „Já nevím, on je na dvorku u boudy.“ A pak samozřejmě cokoli mezi tím. Ojedinelé nejsou ani naprosto protichůdné odpovědi na stejnou otázku, pokud se s jedním zvířetem dostaví do ordinace více lidí (např. dva manželé).

Při samotném klinickém vyšetření je veterinář odkázán na projevy bolestivosti nebo dyskomfortu ze strany pacienta. Jenže některá zvířátka jsou přecitlivělá a hystericky ječí nebo lezou pánečkovi po hlavě už od příchodu do ordinace, jiná zase ze strachu bolest neprojeví vůbec. Dále je tedy veterinář odkázán na vyšetření krve, rentgenologické a sonografické vyšetření a další náročnější a dražší diagnostiku.

Některá onemocnění mají navzájem velmi podobné příznaky a jejich rozlišení jen na základě klinického vyšetření není možné. V mnoha případech ke stanovení diagnózy nestačí běžná prohlídka

a standardní krevní testy, ale jsou třeba náročná a drahá vyšetření, která je často nutné provádět v celkové anestezii (operace s odběry biotických vzorků, magnetická rezonance, počítačová tomografie atd.). Léčba se mnohdy dramaticky liší - několik různých chorob může mít stejné vnější projevy, ale dle příčiny se liší možnosti terapie i prognóza (uzdravení x stabilizace stavu při dobré kvalitě života x neřešitelné onemocnění končící euthanasí pacienta).

Protože je řada onemocnění geneticky fixována, tzn. že predispozice k jejich rozvoji jsou dědičné a přenášejí se z rodičů na potomky, vyskytují se některé tyto choroby u konkrétních plemen více než u ostatních. Pro veterinárního lékaře znamená existence genetického testu urychlení a usnadnění diagnostiky daného onemocnění, protože test se provádí ze vzorků krve nebo slin, které jsou snadno dosažitelné a jejich odběr pacienta nijak výrazně nezatíží.

Vezme-li veterinář v úvahu klinické příznaky onemocnění, věk pacienta a plemeno, může pomocí vhodného genetického testu potvrdit/vyvrátit diagnózu dědičného onemocnění, které se u daného plemene vyskytuje a svými příznaky odpovídá projevům pacienta. Někdy jsou genetické testy jedinou variantou k dosažení konkrétní diagnózy, jindy jsou důležité pro volbu vhodné terapie pacienta (hemofilie, maligní hypertermie, mutace MDR1 vedoucí k intoleranci některých léčiv).

Genetické testy z pohledu chovatele

Chovatelství zvířat s průkazem původu je v dnešní době velmi rozšířenou činností. K založení chovatelské stanice stačí podat žádost na FCI a zaplatit poplatek. Psa s průkazem původu, v podstatě libovolného plemene, si může koupit každý – je to pouze otázka peněz. Často si určité plemeno pořídí lidé jen proto, že se jim líbí na fotce, ale nemají s ním žádné zkušenosti a ne vždy je to šťastná volba. Následně v chovu psů působí řada lidí, kteří nemají ani základní ponětí o genetice a k odchovu štěňat je vede pouze touha po penězích nebo štěňatech jako takových, nikoli snaha o udržení a zlepšení plemene.

Skutečná chovatelská práce vždy spočívala ve šlechtění na exteriér, povahu a pracovní vlastnosti daného plemene. Dříve existovala v chovu psů větší přirozená selekce – veterinární medicína měla velmi omezené možnosti, takže nejslabší jedinci nepřežili do dospělosti. Pokud pes nepodával odpovídající výkon, projevoval nežádoucí povahové vlastnosti nebo neodpovídal fyzicky představám majitele, byl z chovu nekompromisně eliminován (a velmi často byl prostě utracen). Nyní díky různým chovatelským pomůckám a rozvoji veterinární péče lze zachránit a odchovat i jedince slabé, nestandardní nebo s vrozenými vadami, které při správné péči omezují, ale neznemožňují život. Jedince neperspektivní do chovu nebo pro práci je velmi snadné udat jako společníky do domácnosti. I přesto si někteří chovatelé z citových či finančních pohnutek ponechají i jedince, který do chovu sice projde, ale má některé poměrně výrazné nedostatky. Je třeba si uvědomit, že ne každý jedinec se musí rozmnožovat. Stále jde o chov zvířat, nelze je polidšťovat a promítat do nich své představy o tom, že každý tvor má právo se rozmnožit

a předat své geny dále, byť jsou jeho geny nekvalitní či poškozené. Do chovu mají postupovat jedinci standardní ve všech parametrech – exteriér, povaha, zdraví, u pracovních také vloh pro práci. Nelze pro výrazné klady v jednom parametru (nejčastěji exteriér) zcela opomíjet ty ostatní.

V současnosti má jen málo plemen skutečně pracovní využití s vysokou zátěží. I mnoho psů původně pracovních plemen žije nyní především v rodinách jako domácí mazlíčci, společníci při procházkách nebo sportování. Chovatelé nejsou nuceni produkovat pouze silná, pracovní zdatná zvířata a ta slabá utratit – někdy je o ta slabší paradoxně větší

zájem. Přesto musí chovatelé nynější trendy reflektovat a klasický záměr šlechtit na exteriér a povahu musí být doplněn o snahu odchovávat zdravé dlouhověké jedince. Zájem laiků o PP zvířata především jako rodinné společníky znamená zájem získat dlouhověkého zdravého partnera, ne výstavního šampiona, který v šesti letech zemře na dědičnou vadu, které šlo správnou volbou rodičů předejít.

Bohužel se řada chovatelů staví ke genetickým testům odmítavě. Děsí je finanční náročnost testování, strach z odhalení onemocnění v jejich chovu, obavy z toho, že bude jejich plemeno mezi zájemci považováno za příliš nemocné a přešlechtěné, když se u něj dělá tolik testů atd.

Přitom genetické testy jsou výborným nástrojem ke zlepšení zdravotní úrovně chovu. Jejich výsledky jsou mnohem exaktnější a dědičnost zcela zřejmá, na rozdíl např. od luxace pately, dysplazie loktů či kyčlí, onemocnění očí a dalších chorob, u kterých se zkoumá fenotyp rodičů, nikoli jejich genotyp, takže i klinicky zdravá zvířata mohou produkovat nemocné potomky.

Zejména choroby, které se dědí autozomálně recesivně (každý z rodičů musí být alespoň přenašečem onemocnění, takže jejich potomek musí mít obě alely mutované, aby se u něj nemoc projevila), jsou bez genetického testu pro chovatele velkým oříškem, protože se mohou v liniích dlouho přenášet skrytě. Přitom odhalení přenašeče neznamena automaticky jeho vyřazení z chovu – takový jedinec může mít mnoho jiných kvalit, pro které je v chovu přínosem.

U většiny onemocnění by vyřazení všech přenašečů znamenalo i neúnosnou redukci genetické základny. Proto se u nemocí s tímto typem dědičnosti přenašeči v chovu běžně využívají, ale měli by být pářeni s jedinci, kteří jsou pro dané onemocnění testováni s výsledkem „čistý“, aby nedocházelo k rození postižených štěňat.

U některých onemocnění nemusí být ani jedinec s výsledkem „nemocný“ z chovu vyřazen – jde o onemocnění, která nejsou v době aktivního využití v chovu patrná a zátěž spojená s krytím, březostí, porodem a kojením je negativně neovlivní (např. jedinci s mutací MDR1, s degenerativní myelopatií atp.). Takoví jedinci mohou být použiti v chovu, pokud jsou jinak pro chov přínosem a pokud je v plemeni mutace tak vysoce zastoupena, že by jejich vyřazení vedlo k výraznému zmenšení genetické základny. Jejich partnerem by měl být vždy jedinec s výsledkem „čistý“ a chovatel si musí být vědom faktu, že všechna štěňata narozená z takového spojení budou přenašeči daného onemocnění.

Jiná situace nastává u onemocnění, která se dědí autozomálně dominantně, tzn., že stačí jedna mutovaná alela, aby se u jedince onemocnění v různé míře projevilo. U těchto onemocnění se doporučuje postižené jedince z chovu vyřadit, ale záleží na konkrétním onemocnění a míře zastoupení v plemeni. V genetice samozřejmě není vždy vše tak čisté a jednoduché, občas se některé onemocnění neprojeví, ani když jej má jedinec „zapsané v genech“, jindy má onemocnění u různých jedinců rozdílnou míru projevů a ne vždy je jasné, čím je závažnost příznaků způsobena. Přesto nám genetické testy nabízejí mnoho a bylo by velkou chybou je v chovu nevyužívat.

Byla bych ráda, aby se chovatelé zamysleli nad tím, kam by měl v dnešní době chov psů mířit. Nejsou to kokardy a poháry z výstav ani exotické barvy odchovů, co by mělo být hlavním cílem chovu. Prioritou by měli být jedinci standardního exteriéru, povahově vyrovnaní a s nejlepšími dispozicemi pro zdravý dlouhověký život. Genetické testy by měly být vítanou pomůckou k dosažení tohoto cíle, nikoli strašákem.

Žádné z plemen nemá dispozici pouze k jednomu onemocnění. Proto i zdravotní problematika každého plemene musí být řešena komplexně. Nelze šlechtit na eliminaci jedné nemoci a pominout ostatní. Je potřeba kombinovat informace a vybírat vhodné rodičovské páry nejen s ohledem na počet titulů, ale také zdravotní dispozice v konkrétních liniích.

Rozum do hrsti a chovu zdar!

MVDr. Lucie Veselá

www.vetallia.cz

Foto: © Vetallia, s.r.o., archiv redakce, Lenka Fraňková

Jaké pejsky vlastně můžeme stříhat?

V minulých číslech jsme si vysvětlili, že středně srstí psi, to jsou ti, kteří mají podsadu i pesíky, by se neměli holit. V tomto pokračování si však povíme něco o psech s dlouhou srstí. Jejich srst je tvořena buď pouze pesíky, nebo pouze přeměněnou podsadou. Tak co s tím?

Růstové fáze jsou šlechtěním a dlouho trvajícím výběrem jedinců s dlouhou srstí již geneticky prodlouženy z původního půl roku na několik let. Takže pokud svého pejska pravidelně kartáčujete, stiháte tedy uvolněné chlupy vykartáčovat a při tom udržujete srst vyčesanou bez dredů, nebudete mít ve své domácnosti jediný chlup. U dlouhosrstých psů trvají růstové fáze v průměru sedm let. To znamená, že nevymění svoji srst dvakrát do roka jako třeba vlk, ale vymění ji vlastně v průměru jednou za sedm let. **Jedná se o průměr, nikoliv o pravidlo!** U některých jedinců tato srst roste jakoby do nekonečna, a proto je nutné ji udržovat také stříhem.

Něco málo o srsti...

Některá plemena mají srst tvořenou pesíky (např. jorkšíři) s absencí podsady. Tedy opravdu by podsadu neměla obsahovat. *(Ale chodí mi do salonu dost velká populace takzvaně „čistokrevných jorkšířů“, ale samozřejmě bez PP, ze kterých tuto podsadu vyčesávám. Ať se množirny pěkně chytí za nos a považují, co množí a prodávají za čistokrevné pejsky. Považuji to za podvod na zákazníkov, kterému pejska prodali.)*

Dále máme srst tvořenou podsadou, která je velmi, ale velmi citlivá na dozrávání. Pokud nevydržíte pejska česat a kartáčovat a necháte ho oholit, přerušíte tak vyzávání folikulů srsti a ta zůstane více podobná podsadě. Srst se také jako podsada bude chovat. Bude se filcovat a tvořit dredy. Krásným příkladem je shi-tzu. Pokud ale vydržíte a budete psa česat, můžete se těšit z toho, že ve třetím roce života bude mít váš pejsek vyzávanou srst, která se dá dobře udržovat.

Nemusíte propadat panice, protože hovoříme o holení mašinkou, nikoliv o ručním přistřížení srsti. Chlupy přistříhnout ručním stříháním se dají, aniž bychom narušily dozrávání. Vibrace mašinky a odhalená kůže je smrtící kombinací pro vyzávání folikulů.

Další dlouhosrstá plemena jsou pudlové, bišonci a další rasy s kudrnatou, nebo vlnitou srstí, která je tvořena přeměnou podsady. I zde musíme počítat s vyzáváním srsti. Výstavní úprava u téměř všech dlouhosrstých plemen by měla být vedena pouze ručně a hlavně podle standardu každého plemene. Tak je totiž zaručeno zrání folikulů a chlupů a na výstavách pak hodnotí kvalitní srst.

Komerční úpravu dlouhosrstých psů je lepší provádět také ručně a na pejskovi je ideální ponechat alespoň 5 cm srsti. Mám dost zákazníků, kteří si raději připlatí 50,- Kč na ruční sestřih. Odměnou je potom zdravá kůže a kvalitní srst a navíc pejsek střížený ručně vypadá o mnoho lépe, než pejsek holený mašinkou.

Jakmile vezmete do ruky mašinku a psa oholíte...

Když psa oholíte mašinkou, srst nebude dozrávat a vytvoří se srst jemná, podobná podsadě a bude se také jako podsada chovat. Tato srst bude přijímat déšť a bude se „dredovat“. Chápu, že lidé chtějí na pejskovi vidět každé klíště a nechtějí, aby jim domů nosil větvičky a listí. Je zde něco za něco. Buď bude pejsek krásný se zdravou kůží a srstí, potom s nějakým tím lupením, které přinese domů na srsti, musíte počítat. Nebo bude oholený, aby domů nic nepřinesl, ale bude postrádat krásu srsti a pravý výraz svého plemene.

Pozor na slunce!!!

Pokud přeci jenom budete chtít pejška ostříhat mašinkou, nikdy by mu neměla přes srst prosvítat kůže. Psí kůže není vybavena pro opalování a neumí se bránit slunečním paprskům, proto se snadno spálí. Spáleniny na psí kůži jsou pro pejška velmi bolestivé a špatně se hojí. Čím je pejsek světlejší, tím delší srst byste mu na ochranu před sluníčkem měli ponechat. Je to dáno množstvím pigmentu v srsti psa, který vytváří stín na kůži. Kdo má bílého psa, jako je například maltézáček, ten ví, že při namočení srsti je tato srst téměř průsvitná. A je tomu opravdu tak.

Bílá barva srsti je jakýmsi optickým klamem, kdy se světlo odráží z každé částičky vnitřní struktury chlupu a ten potom vypadá, jako by byl bílý. Je to jako s nadrceným sklem smeteným na hromádku. Všichni víme, že je sklo průhledné, ale pokud bude na hromádce, bude nám hromádka nadrceného skla připadat bílá. Záleží také na vyzrání, chcete-li tloušťce tak zvané bílého chlupu. Čím je tlustší, tím lepší ochranu kůže vytváří a naopak, čím je tenčí, tím hůře chrání kůži. To je důvod, proč necháváme na bílých psech delší srst.

Nikdy byste svého pejška neměli nechat stříhat proti srsti!

Stříhání mašinkou je sice rychlé, ale je třeba s mašinkou zacházet velmi opatrně. Vždycky si pohlídejte, aby byl váš pejsek stříhaný po srsti s lehkou rukou tak, aby se neporanily folikuly v kůži, protože je to podstatně šetrnější, než stříhání proti srsti. Jsou sice partie, které po srsti ostříhat prostě nejdu, (čumáček, tlapy u pudlů). Ale devadesát pět procent povrchu těla psa lze stříhat po srsti a tak zajistíte, že mašinka nebude vylamovat folikuly a způsobovat poranění kůže.

Na stříhání proti srsti jsou někteří pejsci vysloveně alergičtí a kůže jim na některých místech zčervená a je až horká. Trvá to přibližně pět dní, než se po takovém zákroku proti srsti kůže zase srovná. Jiní zase mají po zádech jakési pukličky, nebo černé uhříky (komedony), které potom svědí a pes má potřebu se drbat. Tyto uhříky se také dají vyvolat drbáním psa proti srsti, takže to někdy bývá sám majitel, který tak svého pejška drbe a způsobuje mu tak vylamování folikulů. Proto nikdy svého psa

nedrbejte proti srsti.

Pokud se vám bude zdát, že je po stříhání nějaká partie podrážděná, neházejte, prosím, flintu do žita a komunikujte se svým psím kadeřníkem. On určitě rád přizpůsobí úpravu vašemu pejškovi tak, aby byl v pořádku.

Vašemu pejškovi přeji krásný a účelný sestřih a příjemné nastávající léto.

Text a foto: Jarmila Kašparová

<http://www.strihaniupravapsu.cz/>

<http://www.strihaniupravapsu.estranky.cz>

<https://www.facebook.com/salon.argos.strihani.uprava.psu/>

Pojďme jinam!

V minulém díle našeho terapeutického povídání jsme se vydali na první návštěvu k seniorům. Pro dobrého terapeuta je ale důležité rozšířit si obzory a vybrat si svou skupinu klientů opravdu zodpovědně. Tak, aby vyhovovala nejen jemu, ale i jeho zvířeti. Zním hned několik týmů, kde museli pán a pes dojít k nějakému konsensu. Tedy, ono moc o konsensus nešlo, protože v tomto případě by měl vyhrát vždy pes a pán se mu přizpůsobit. Se psem, kterého daná skupina klientů nezajímá, je totiž podstatně těžší pořízení.

Abychom se tedy mohli rozhodnout, která skupina klientů je nám nejbližší, je dobré navštívit jich víc. Proto dnes pojdte se mnou za ženami se zdravotním postižením. Tento příběh je dnes již historií, protože zařízení v tomto složení již neexistuje. V rámci restrukturalizace sociálních služeb totiž došlo k výraznému zlepšení životního standardu klientek a věřte mi, že to bylo víc než nutné.

Jak z hrůzného filmu...

Ve staré budově byla dvě patra. Bez výtahu. V přízemí bydlely v jednotlivých pokojích chodící klientky s mírným stupněm postižení. Byly schopné sebeobsluhy, některé občas dojížděly do chráněné dílny. V prvním patře byly klientky, které potřebovaly větší míru podpory, některé byly pohyblivé pouze s dopomocí. Všechny klientky měly snížený intelekt. Řada z nich byla s nadváhou, takže pokud bylo potřeba je dopravit do přízemí, k lékařům či kamkoli jinam, bylo potřeba několika zaměstnanců, kteří nepohyblivou ženu snesli po schodech dolů.

Pobyt v zařízení byl organizován režimově.

Byť v posledních letech byla snaha ze strany vedení jednat s klientkami individuálně a poskytnout jim možnost volby, praxe byla taková, že staré zvyky se v hlavách zaměstnanců těžko mění a někteří svou práci jeli režimově nadále. Co si pod tím představit? Hromadný budiček, hromadná snídaně, která má být sice formou švédských stolů, ale ke klientkám se stejně dostane jen namazaný chléb se sýrem, hromadné koupání ve sprchách, kde patnáct nahých žen čeká, až zaměstnankyně vykoupe jednu, kterou druhá zaměstnankyně osuší... jako stádo. Nutno podotknout, že takto nepracovali všichni a snaha o změnu byla ze strany některých zaměstnankyň obrovská. Ostatně to zaměstnanci nás požádali o pravidelné návštěvy terapeutických týmů. Přesto ta stará budova se starými zvyky působila velice tísnivě.

Zooterapii jsme zahájili v celém zařízení, tedy zhruba u třiceti klientek.

Terapeutický tým se pohyboval nejprve u klientek v přízemí, kde jsme se věnovali skupinové zooterapii. Následně jsme přešli do patra, kde šlo také o terapii skupinovou. Pokud bylo třeba, zašli jsme za klientkami individuálně, ale to se příliš často nepraktikovalo. Po celou dobu naší návštěvy jsme trvali na přítomnosti zaměstnance zařízení, který klientky znal a byl nám při zooterapii nápomocen.

Pro jednotlivá patra byli vybíráni různí psi.

Psi dole mohli být aktivnější, mohla jich být větší skupina a mohli se volně pohybovat po místnosti. Klientky se postupně učily překonávat ostych k velkým psům, učily se podávat bezpečně pamlsky, byly podporovány jejich intelektové dovednosti společným trénováním paměti, motorické dovednosti při hrách a hygieně psů. Se zástupci zařízení byla výborná spolupráce, jednotlivé pokroky a potřeby jsme po každé canisterapii společně konzultovali a hledali nejvhodnější způsoby práce. Pro nás coby dobrovolníky pak bylo velmi povzbuzující, že personál vnímal pozitivní účinky zooterapie na klientky a sděloval nám je. Takto jsme se dozvěděli, že klientka s cyklicky se opakujícími depresemi má fáze bez depresí díky našim návštěvám mnohem delší a průběh depresí podstatně mírnější. Jiná klientka s výrazným motorickým hendikepem byla schopna jednotlivými prsty hladit malého potkaniho terapeuta, byť při stolování musela kvůli problémům s jemnou motorikou používat speciální lžiči.

« Incidenty je třeba nebrat na lehkou váhu a při každém kroku si uvědomovat možná rizika. »

Do prvního patra byli vybíráni psychicky mimořádně odolní psi.

Vždy jsme je drželi ve své blízkosti, případně na vodítku. Psi zde nedostali volnost k samostatné práci s klienty, protože to ohrožovalo jejich zdraví. Stalo se nám opakovaně, že došlo k napadení klientek mezi sebou, kopnutí klientky do psa, agresivním projevům vůči terapeutům a dalším incidentům, které mohly být nebezpečné nejen pro nás, naše zvířata, ale i pro klientky samotné či přítomný personál. Nebyly to incidenty zaměřené proti nám, byly to běžné projevy klientek, které byly reakcí na okolnosti a styl života a režimu v zařízení. Přesto bylo třeba je nebrat na lehkou váhu a při každém kroku si uvědomovat možná rizika. Proto bylo nutné, aby mezi tyto klientky chodili psi s absolutně vyrovnanou psychikou, psi s odolnou nervovou soustavou a výborným vztahem k psodovovi. Totéž můžeme říct o lidských členech terapeutického týmu. Právě zde se totiž projevovala kvalitní příprava terapeutů dvou i čtyřnohých, kteří i ve stresu z nepříjemných pachů, křiků, skřeků, neobvyklých pohybů od dvacítky klientek, nečekaných ran a úderů do stolů i zdí, nečekaných pádů a útoků dokázali potěšit duši klientek i pomoci jejich tělu chvilku se uvolnit. Projevovat náklonnost dětem je snadné. Projevit náklonnost, zájem a něhu dospělé ženě s hendikepem, která ke všemu třeba ne zrovna libě voní, sliní a vzhledově oku nelahodí, je výrazně těžší. Je mi ctí se osobně znát s týmy, které to umí.

**Text a foto: Zdenka Prošková
předsedkyně spolku Pes A Člověk
www.pac.mypage.cz**

Moje štěstí Darinka aneb galgo hlídací

Měsíc s měsícem se opět sešel, a máme tu další novinky z naší smečky. S velkou radostí se mohu všem pořádně pochlubit, že Darinka překonala i svého posledního velkého bubáka, a tím byl strach z cizích lidí. No, překonala... Ona spíše pochopila, že je lepší strašit všechny štěkáním, než se jich bát. Její štěkot a vrčení zní opravdu velmi hrůzostrašně...

Se štěkotem nejdál dojdeš...

A tak vám milí čtenáři oznamuji, že máme galga hlídacího! Darinka pohybuje se po zahradě v doprovodu svých statných bodyguardů v podobě dvou pražských krysaříků přišla na to, že je super se i v tomto případě chovat jako uštěkaný, uvrčený a hysterický krysařík. Když už se je snaží napodobit při vítání a skákání do klína, což už jsem onehdy také psala, tak i v tomto případě se galgo hlídací rovná „hysterický uštěkaný krysařík“ o velikosti kilo dvacet. Nikdo neprojde okolo naší zahrady, aniž by nebyl důkladně vyštěkán tímto triem. Úsměvné je, že když všichni běží někoho „zadávat“ k plotu, tak se Darinka vždy ohlíží, zda má tu krysaříčí ochranu vedle sebe. Ale to si s ní spíše děláme trošičku legraci, protože vždy důkladně oznámí kohokoli, kdo projde okolo jejího království. Jediná v klidu zůstává Korinka. Tu nezajímá nikdo pohybuje se okolo naší zahrady, ale má neustále jen jednu starost, a to je mít mamku, tedy mne, neustále u sebe. Její závislost je nepřekonatelná.

Domácí granule? Žádný problém!

Poslední dodatek k dnešnímu článku: Tak už jsem se od pečení dobrot pro své fenky dostala až k pečení domácích granulí. Ale zjistila jsem, že mne to kuchtění pro holčičky nesmírně baví.

« Nezapomínejme, prosím, pomáhat těm, kteří to potřebují, a hlavně těm, kteří sami pomáhají ostatním! Určitě si to zaslouží i organizace „Galgo v nouzi“ v čele s Magdou Urbíkovou a Ladislavem Lacinou. Věřte, že i malá částka může být velkým darem a obrovskou pomocí, když se takových drobných příspěvků ve finále sejde více. »

Číslo transparentního účtu 2300224662/2010

Jana, Darinka a zbytek psí rodiny

Foto: Jana Kristková

Internetový kynologický magazín eCanis

redakce@ecanis.cz

Šéfredaktorka

Iveta Panýrková

panyrkova@ecanis.cz

Redakce

Naděžda Aronová, aronova@ecanis.cz

Iveta Panýrková, panyrkova@ecanis.cz

Michaela Weidnerová, weidnerova@ecanis.cz

Project manager

Michal Svoboda

michal@crnet.cz

Sídlo:

eCanis media, s.r.o.

J. Boreckého 1002/21

370 11 České Budějovice 2

Tel. +420 722 613 220

www.ecanis.cz

Další číslo vychází

16. července 2018